

Πολιτιστικά Δρώμενα

ΙΑΝ.Ο
ΦΕΒ.ΟΟ
ΜΑΡ.Ν

ISSN 1106 5354

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

Αρ. έκδοσης 28

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

πρόεδρος
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΦΕΙΔΗΣ
αντιπρόεδρος
ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΖΥΓΟΥΛΙΑΝΟΣ
μέλη
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΥΡΟΥΖΙΔΗΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ ΟΥΡΣΟΥΖΙΔΗΣ
ΜΑΝΩΛΗΣ ΣΟΦΙΑΝΙΔΗΣ
ΕΛΕΝΗ ΛΕΥΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΙΧΑΛΗΣ ΤΡΑΝΙΔΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΑΡΑΤΣΙΔΗΣ

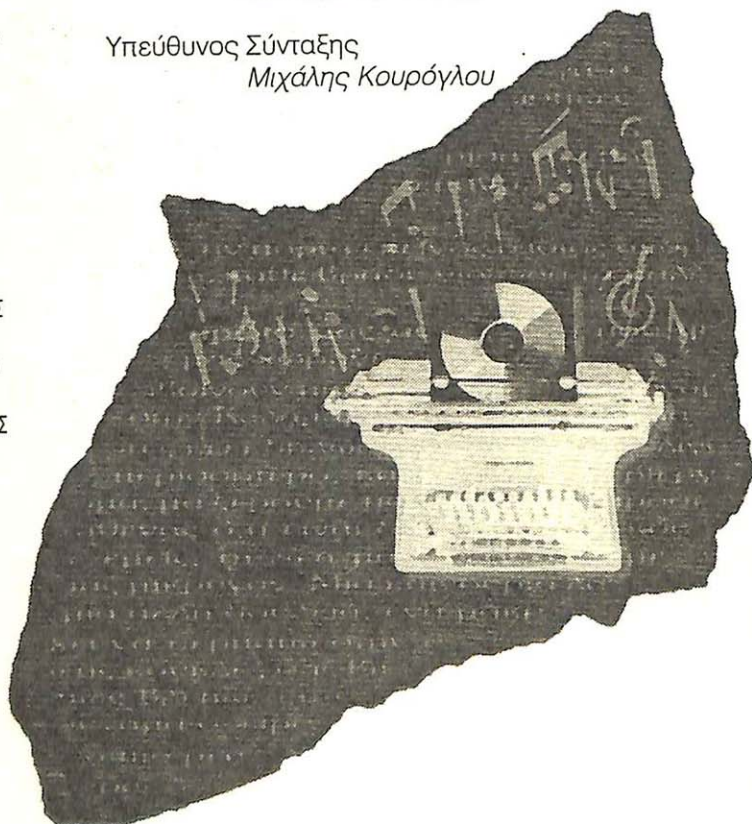
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

διευθυντής
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΜΠΟΥΡΗΣ
λογιστήριο
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΑΡΑΤΣΙΔΗΣ
προγραμματισμός
ΧΑΡΟΥΛΑ ΟΥΣΟΥΛΤΖΟΓΛΟΥ
ΣΟΦΙΑ ΧΙΟΝΙΔΟΥ
γραμματεία
ΟΛΓΑ ΜΥΛΩΝΑ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΕΡΡΟΣ
τεχνική υποστήριξη
ΝΙΚΟΣ ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΣΤΑΝΤΖΟΣ
ηλεκτρολόγος
ΑΝΤΩΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ
βιβλιοθηκονόμος
ΒΟΥΛΑ ΚΟΤΣΑΛΟΥ-ΠΑΠΑΡΗ
γενικών καθηκόντων
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ

Πολιτιστικά Δρώμενα

Υπεύθυνος έκδοσης
Γιάννης Καμπούρης

Υπεύθυνος σύνταξης
Μιχάλης Κουρόγλου

Πολιτιστικά
Δρώμενα
Ιαν.-Φεβ.-Μαρ. 2000

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

2	Σημείωμά της σύνταξης
3	Μια φορά στα χίλια χρόνια τέτοιες εκδηλώσεις
<i>Μ. Κουρόγλου</i>
5	Η κιβωτός του χρόνου
<i>Μ. Κουρόγλου</i>
6	Οι βεροιώτες γράφουν και συνθέτουν
13	ΝΕΟΦΥΤΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ
<i>Μοναχός Πορφύριος</i>
16	Επέτειοι: ΧΟΡΧΕ ΛΟΥΙΣ ΜΠΟΡΧΕΣ
18	Λαογραφία: Ο Τάσος Βασιάδης μας «συστήνει» τον μπάρμπα Γιάννη κανατά
21	«Σχολείο, τα κιθαριστικά σύνολα»
<i>Συνέντευξη στα Πολιτιστικά Δρώμενα του Λάμπρου Μπέκιου</i>
24	Τηλεόραση και ηλεκτρονικά παιχνίδια
<i>Βούλα Κοτσάλου-Πάπαρη</i>
27	Εβδομάδα ελληνικού κινηματογράφου στη Στέγη
<i>Μιχάλης Κουρόγλου</i>
30	Harry's Bar
<i>Ποίημα του Δημήτρη Καρασάββα από τις «Νύχτες στη Βενετία»</i>
31	Βιβλιοπαρουσιάσεις
<i>Επιμέλεια Βούλα Κοτσάλου-Πάπαρη</i>

ΚΑΛΗ ΣΟΔΕΙΑ

Στα 87χρονα της απελευθέρωσης της πόλης, έμελλε να παιχτεί ένα παράδοξο συμβολικό παιχνίδι. Η Ιστορία και ο Πολιτισμός αλληλοεισπήδησαν και πρόσφεραν στην τωρινή στιγμή, η πρώτη τη σημειολογία της, ο δεύτερος τα δώρα της πρώτης. Εξηγούμαστε: Στις 16 Οκτωβρίου εγκαινιάστηκε ο Χώρος Τεχνών, που συγκεντρώνει μερικές από τις αρετές που φέρνουν τα δώρα της Ελευθερίας. Επειδή "συλλογάζεται καλά όποιος λυότερα συλλογάται", ιδού η σημειολογία των οδών Μπιζανίου και Π. Μελά. Η Ιστορία βαραίνει στο αποτέλεσμα, νιώθεται ότι οι πρόγονοι είναι "παρόντες" σ' αυτή τη διεργασία - ο Πολιτισμός ως αίτημα ελευθερίας.

Η χρονική στιγμή των εγκαινίων συμπίπτει ταυτόχρονα με μια έκρηξη καλλιτεχνικής δημιουργίας στην πόλη και την περιοχή. Οι εκδόσεις δίσκων, βιβλίων και περιοδικών είναι αλληπάλληλες, καλλιτεχνικά σχήματα στο θέατρο και τη μουσική πάνε και έρχονται. Η Χιλιετία, αυτή η ελπιδοφόρα αυταπάτη, εμπνέει, τροφοδοτεί με ανεξήγητη όσο και εύγνωστη πλάνη, αίσθημα ευφορίας, αναμονής, ακόμη και πρόσκαιρης... αθανασίας. Ίσως εδώ η Τέχνη να παίζει το βασικό ψυχολογικό ρόλο "ντόπινγκ" για να ερμηνευτεί στην ανθρώπινη συνείδηση η έννοια - ανάγκη της συνέχειας μέσα από τη συμβατική καμπή - τομή του χρόνου και μέσω αυτής να ερμηνευτεί η "ενώπιος - ενωπία" συνεχής μάχη με τον καταλύτη θάνατο.

Στο τεύχος αυτό των "Δρώμενων" θα επιχειρήσουμε μια απλή καταγραφή των τελευταίων εκδόσεων στην πόλη, εκδόσεων που σ' ένα μεγάλο μέρος τους συνδέονται με τις παραγωγικές δραστηριότητες του Ενιαίου Φορέα Πολιτισμού. Και είναι αξιοσημείωτο ότι σχεδόν όλες οι αναφερόμενες εκδόσεις έχουν έτος παραγωγής τη φετινή χρονιά, τελευταία, ή έστω, προτελευταία, στη συμβατική χρονομέτρηση, του αιώνα και της χιλιετίας, σαν ένα παιχνίδι ανταγωνισμού με το χρόνο και να προβάλλουν σαν κάτι νέο, ένα πνευματικό "μωρό" στη νέα χιλιετία, στις νέες προκλήσεις. Εξάλλου και το τελευταίο τεύχος, από την άποψη αυτή, των «Δρώμενων», θέλει κάτι να πει γι' αυτά τα πνευματικά δημιουργήματα των συμπολιτών. Η αναφορά δεν είναι εκτενής ούτε ενέχει θέση κριτικής, έχει μόνο την φιλοδοξία και τη χαρά της παράθεσης της πνευματικής συγκομιδής του τόπου.

Καλή Χρονιά, Καλό Αιώνα, Καλή Χιλιετία.

Η σύνταξη

ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΣΤΑ ΧΙΛΙΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΕΤΟΙΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Αν δεν μας αρέσει ο "τυποποιημένος" όρος "εκδήλωση", ας ονομάσουμε "χάπενινγκ", αυτό που έγινε οργανωμένα - ανοργάνωτα, λίγο πριν από την προβολή της νέας χιλιετίας, όπως ο Δυτικός Άνθρωπος το καθιέρωσε. "Χάπενινγκ", εξηγούν τα λεξικά, ονομάζεται η αυτοσχέδια καλλιτεχνική εκδήλωση, αναφέρεται ιδίως στους νέους όλων των ηλικιών με αυθόρμητη συμμετοχή και το - υποχρεωτικό - στοιχείο της έκπληξης. Αυτό λοιπόν το χάπενινγκ, ήταν ξεχωριστό και κρατά σε όλη τη διάρκεια του γιορταστικού δεκαπενταήμερου. Κλήθηκαν δε σε συμμετοχή όλοι, από τους νεαρούς - νεαρούς μέχρι τους μεγάλους - νεαρούς. Το "κλου" των εκδηλώσεων επιφυλάχθηκε για όλους στο 20λεπτο της αλλαγής του χρόνου, του αιώνα και της χιλιετίας. Λίγο πριν από τα μεσάνυχτα δόθηκε στην Ελλά, με τελετουργικό τρόπο που όσο νάναι είχε κάτι από έναν αρχέγονο μυστικισμό και παγανισμό, το "ραντεβού" με τους απόγονούς μας του 2100! Η Κιβωτός του Χρόνου τάφηκε για να "αναστηθεί" μετά από 100 χρόνια ακριβώς, με τη δική μας εντολή, και τα μηνύματα των δικών μας παιδιών στα δικά τους εγγόνια και διαέγγονα. Το όλο μυστήριο θα μεταφερθεί στο πέρασμα του χρόνου, δημιουργώντας ένα θρύλο και είναι γνωστό ότι στους Έλληνες το παραμύθι συγκαταλέγεται στις ζωοποιές του ουσιές. Εννοείται ότι η φαντασία αφέθηκε ελεύθερη, βοηθούμενη από τα πυροτεχνήματα και τις άλλες γιορταστικές εκπλήξεις της βραδιάς, να επιχειρήσει το δικό της άλμα στο χρόνο, εκατό χρόνια μπροστά, στον ίδιο χώρο, στην αντίστοιχη γιορτή, φορτωμένη με τον οίστρο, με την επιθυμία της αθανασίας, των για τότε προγόνων. Αυτήν την παραμονή Πρωτοχρονιάς του 2000, το παζλ των εκδηλώσεων συμπληρώθηκε με τα 1000 πυροτεχνήματα, παιδική χορωδία, φιλαρμονική, λαϊκό γλέντι. Κι ακόμη,

Τριαντάφυλλο στο στήθος

σε όλη τη διάρκεια των Χριστουγέννων και μέχρι την πρωτοχρονιά, το μέρος των λαϊκών εκδηλώσεων ανέλαβαν οι σύλλογοι των Βλάχων, των Θρακιωτών, των Ποντίων της Ευξείνου Λέσχης, του Λυκείου Ελληνίδων και των Μικρασιατών.

Όμως, η γιορτή δεν σταματά εδώ. Ήδη το πλούσιο πρόγραμμα των εκδηλώσεων ξεκίνησε στις 18 Δεκεμβρίου, με την θεατρική παράσταση "Τριαντάφυλλο στο στήθος" του Τ. Ουίλλιαμς, από το ΔΗΠΕΘΕ Βόλου και συνεχίστηκε με την πρεμιέρα του ΚΘΒΕ, με το έργο "Ένας ήρωας με παντούφλες", των Σακελλάριου - Γιαννακόπουλου. Στις 27 Δεκεμβρίου ο κουκλοθέατρος της Λάρισας "Τιρίτομπα" διασκέδασε μικρούς και μεγάλους με τον "Λύκο και τα τρία γουρουνάκια". Την Πρωτοχρονιά, γεύση ...από Βιέννη και το αντίστοιχο μουσικό κλασσικό "γκαλά": Η Συμφωνική Ορχήστρα της Μουσικής Ακαδημίας της Σόφιας υποδέχθηκε, στις 12 το μεσημέρι, τη νέα χιλιετία με την εκτέλεση κλασικών συνθέσεων.

Στις 5 Ιανουαρίου 2000 ξεκίνησαν οι παραστάσεις του

"Κάπταιν Χουκ" από το ΔΗΠΕΘΕ της Βέροιας.

Στα τέλη του ίδιου μήνα ανέβηκε πάλι από το ΔΗΠΕΘΕ Βέροιας το θεατρικό έργο του Βεροιώτη Νίκου Μανούδη «Ιστορία για Ελέφαντες» που έγινε δεκτό με διθύραμβους.

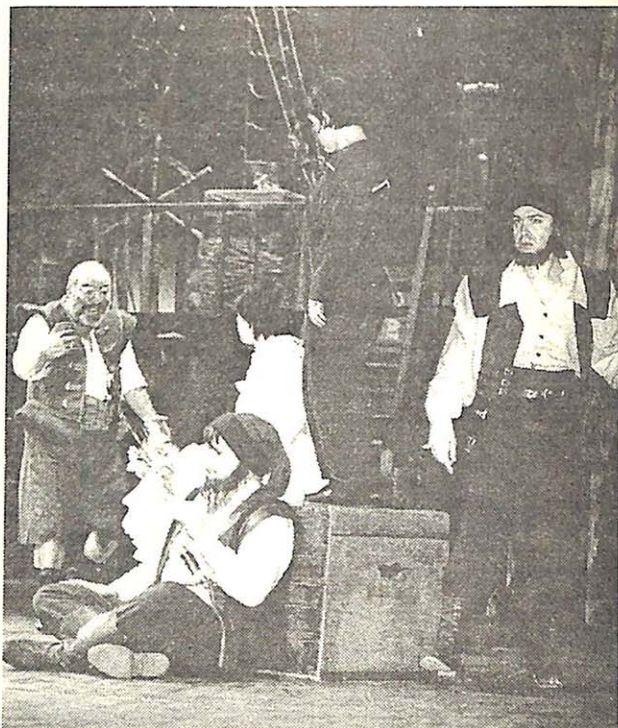
Η πρώτη όπερα για παιδιά, το έργο «Χένσελ και Γρέτελ» παρουσιάστηκε από την Εθνική Λυρική Σκηνή στις 31 Ιανουαρίου. Και την επομένη η Κρατική Ορχήστρα Ελληνικής Μουσικής, με διευθυντή τον Σταύρο Ξαρχάκο «ξεναγήσει» το κοινό στα «Τραγούδια του στον Ελληνικό Κινηματογράφο». Τραγούδησαν ο Μανώλης Μητσιάς, η Ελένη Δήμου και η Μ. Σουλτάτου.

Οι δύο τελευταίες εκδηλώσεις εντάσσονται στο πλαίσιο της συνεργασίας του Ενιαίου Φορέα Πολιτισμού με το Υπουργείο Πολιτισμού για το πρόγραμμα Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ.

Την πρωτοχρονιάτικη ευφορία συμπλήρωσε ένα κάππενινγκ στους εμπορικούς δρόμους της Βέροιας με νταούλια και ζουρνάδες, χορό και κέφι.

Πλούσιο το "μενού" των εκδηλώσεων, με φροντίδα του Ενιαίου Φορέα Πολιτισμού και με την πρόβλεψη για όλες τις εκτιμήσεις. Έτσι, εξάλλου, πρέπει, γιατί ΜΙΑ ΦΟΡΑ ΣΤΑ ΧΙΛΙΑ ΧΡΟΝΙΑ συμβαίνει.

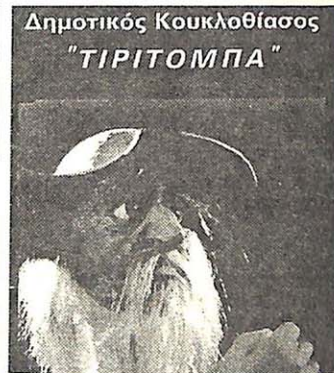
Μιχάλης Κουρόγλου

Κάπταιν Χουκ

Ιστορία για ελέφαντες

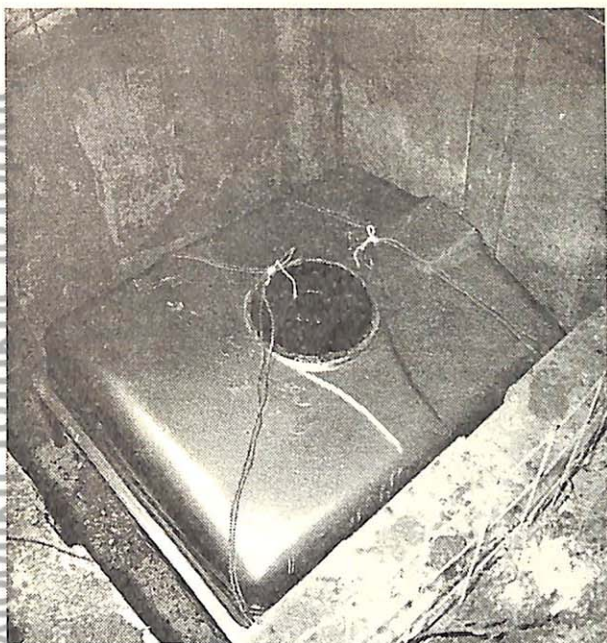
Κουκλοθέατρο Λάρισας

Χένσελ και Γκρέτελ

Γλέντι στο εμπορικό κέντρο

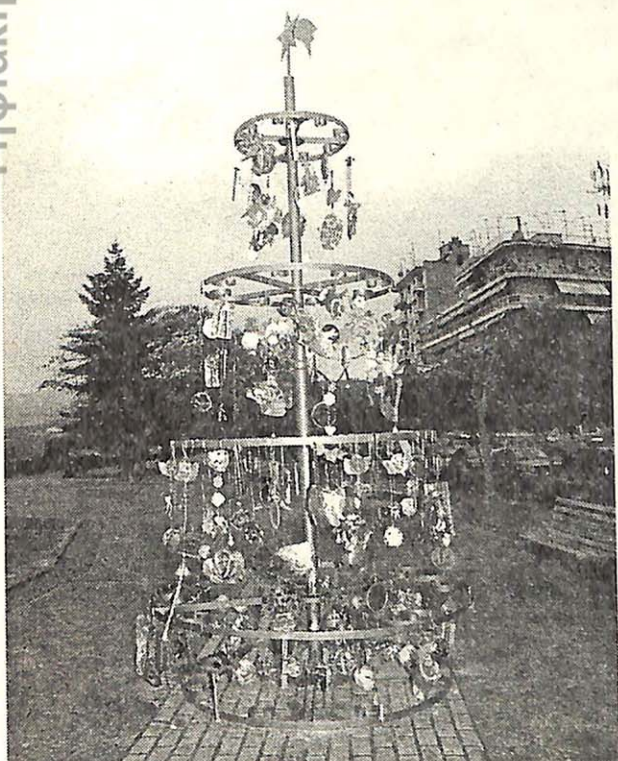

Η ΚΙΒΩΤΟΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Το πρώτο λεπτό της πρωτοχρονιάς η Βέροια αναδείχθηκε πρωτοπόρα ίσως, σε πανελλαδικό επίπεδο, συνδέοντας τον αρχέγονο αταβισμό απευθείας με το μέλλον! Η εκδήλωση σχολιάστηκε θετικά από τηλεοράσεις, ραδιόφωνα και τύπο και ήταν μια προσπάθεια σύνδεσης με τους απογόνους, 100 χρόνια μετά με την «εντολή» η σύνδεση να αποκαταστήσει την «επαφή», να μηδενίσει «100 χρόνια μοναξιάς», να ζωντανέψει τους προγόνους σε ηλικία πολύ νεαρότερη των απογόνων. Η σύλληψη εκπληκτική καταφέρνει να κάνει το χρόνο καμπύλο, να φέρει το μέλλον στο τώρα, το παρόν στο μετά. Μια επιστημονική φαντασία που επιτέλους γίνεται πραγματικότητα. Μια Κιβωτός Του Χρόνου με τα μηνύματα των νέων προς τους άλλους νέους έναν αιώνα ύστερα. Το νήμα της Ζωής καταργεί τον Χρόνο. Αγγίζει την Αθανασία. Τι είναι άλλωστε η Αθανασία αν όχι η ζωή των ακριβών προγόνων μέσα μας;

Ένα εικαστικό χριστουγεννιάτικο δένδρο, δημιουργία των παιδιών της Βέροιας που είναι σπουδαστές στη Σχολή Καλών Τεχνών, έδωσε το δικό της στίγμα στο νόημα της ξεχωριστής Πρωτοχρονιάς.

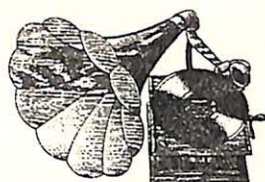
Μιχάλης Κουρόγλου

ΟΙ ΒΕΡΟΙΩΤΕΣ ΓΡΑΦΟΥΝ ΚΑΙ ΣΥΝΘΕΤΟΥΝ

Η παραγωγική διαδικασία για την έκδοση ενός CD φαίνεται ότι άνοιξε δρόμους σε ντόπιους δημιουργούς μας. Η τεχνολογία δεν είναι πάντα ο "εξαποδώ" των οικολογούντων και ανησυχούντων. Εκεί τα καλά της, όπως η Γουτεμβέργεια Τέχνη εκαφενδόνισε το πνεύμα οδηγώντας την Ανθρωπότητα αιώνες πολιτισμού στο μέλλον. Κατέστη πιο εύκολο ή λιγότερο δύσκολο να παρουσιάσουν τη δουλειά τους οι δημιουργοί μας που, ενδεχομένως, δεν θα είχαν την ίδια δυνατότητα μπλέκοντας στα γρανάζια των εταιρειών και της διαδικασίας του βινυλίου.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Του Μιχάλη Κουρόγλου

"ΤΗΝ ΜΠΕΡΤΑ ΜΟΥ ΑΝΕΜΙΖΩ"

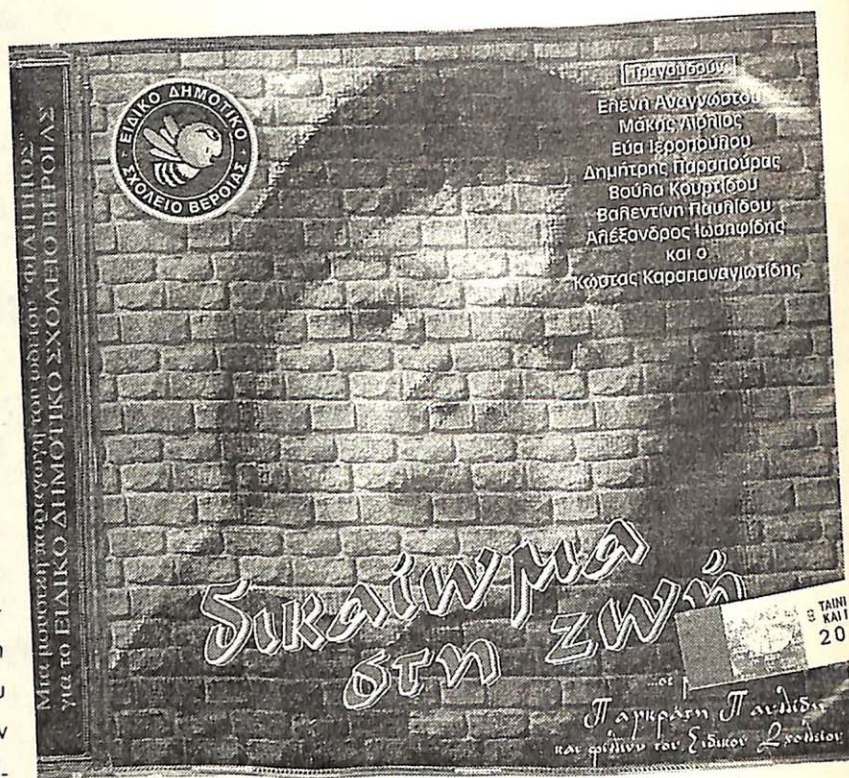
Στα τέλη του 1998 ο Σούλης Λιάκος, κυκλοφόρησε με τους συνεργάτες του, την πρώτη του ολοκληρωμένη δουλειά, γράφοντας, με τη βοήθεια και της κόρης του, τους στίχους και τη μουσική της "Μπέρτας...". Εμπιστεύτηκε την ερμηνεία των τραγουδιών που έγραψε στον δικό μας καταξιωμένο "ροκά" Νίκο Ζιώγαλα, τη Μαρία Φωτίου (των παλιών "Λαθρεπιβατών" και του Νίκου Ζερβουδάκη.

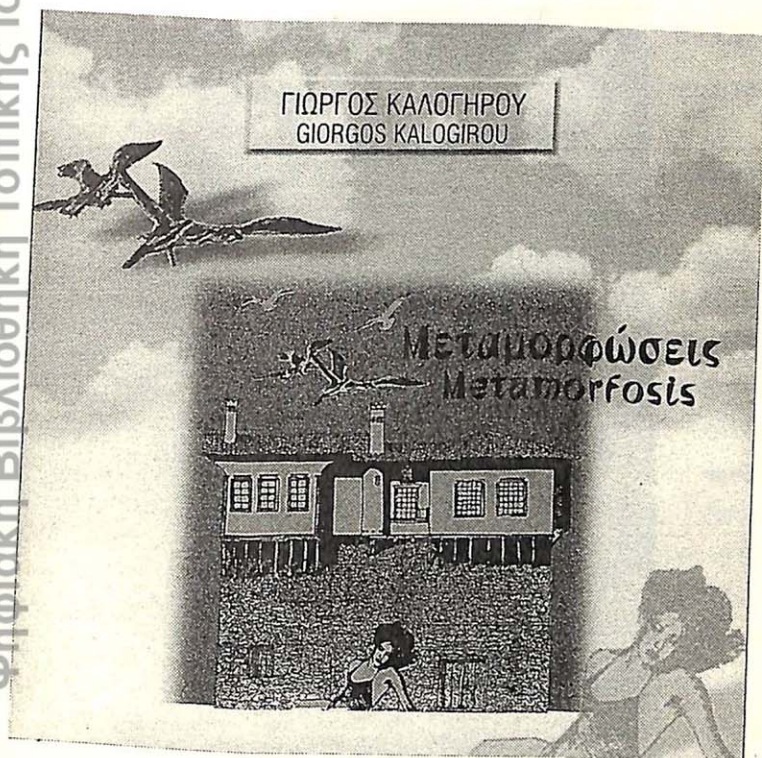
Τις ερμηνευτικές του χάρες γνώρισε στο κοινό κι ένας ερασιτέχνης που δεν έχει να ζηλέψει από τον επαγγελματισμό πολλών, ο συντοπίτης μας επί-

σης, Φώτης Σιμόπουλος. Η παρουσίαση του CD έγινε στις αρχές της χρονιάς που τελειώνει, προηγουμένως όμως, τα τραγούδια έκαναν "καριέρα" στη Θεσσαλονίκη. Στη δουλειά αυτή εύκολα αναγνωρίζεται η δυνατότητα του Σούλη Λιάκου να μας προσφέρει μια «φρέσκια» προοπτική στο ελαφρύ ελληνικό τραγούδι και να συντηρήσει τις ελπίδες για την «διάσωσή» του.

"ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΣΤΗ ΖΩΗ"

Μια παραγωγή πολλών συντελεστών παρουσίασε στη Στέγη ο διασκεδαστής Λάκης Λαζόπουλος στις 3 Δεκεμβρίου, Ημέρα που είναι αφιερωμένη παγκοσμίως στα Ατομα με Ειδικές Ανάγκες. Η γιορτή μπορεί να είναι "κλισέ" και μικρή επένεργεια να έχει στο πρόβλημα, όμως ο σκοπός με το συγκεκριμένο CD και την παρουσίασή του, ευτύχησε μάλλον. Η παραγωγή ανήκει στο Ωδείο "ΦΙΛΙΠΠΟΣ" και τόσο στην έκδοση όσο και στην οργάνωση της παρουσίασής του συντέλεσαν το Ειδικό Σχολείο της Βέροιας με "ψυχή" τον συνθέτη μεγάλου μέρους της μουσικής παραγωγής, δάσκαλο Παγκράτη Παυλίδη και τον διευθυντή του σχολείου Παναγιώτη Παπαϊωάννου. Βοήθησαν ακόμη ο σύλλογος γονέων και κηδεμόνων του σχολείου, οι φίλοι του σχολείου Μάκης Λιόλιος, Ελένη Αναγνώστου, Κώστας Καραπαναγιωτίδης στη δε εικαστική σύνθεση και επιμέλεια συνετέλεσε ο φωτογράφος Δήμος Ασικίδης.

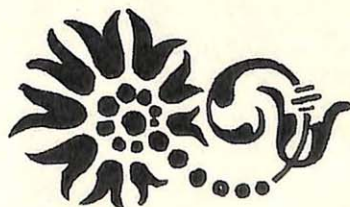

"ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΕΙΣ"

Η έβδομη δισκογραφική δουλειά του Γιώργου Καλογήρου τον καταξιώνει και σε πανελλαδικό επίπεδο, παρ' όλο που σ' αυτή τη χώρα οι δημιουργοί της περιφέρειας οφείλουν να συγκλίνουν προς το Κέντρο αν θέλουν να ξεφύγουν από την αφάνεια, εκτός αν δεν έλκονται από τις σειρήνες της διασημότητας, της ματαιοδοξίας. Στους τελευταίους φαίνεται ν' ανήκει ο συνθέτης μας. Τον συνεπαίρνει η τέχνη του όχι τα εύκολα οφέλη της. Αλλά, η τελευταία του δουλειά, οι "Μεταμορφώσεις", έτυχε ενθουσιώδους υποδοχής από τουλάχιστον ένα έγκυρο μουσικό έντυπο, τον ΗΧΟ, στον οποίο τονίζουν οι αρετές της σύνθεσης και προβάλλεται το στοιχείο της ευχάριστης έκ-

πληξης από ένα δημιουργό της περιφέρειας, όχι ευρύτατα γνωστό. Αυτό εμάς μας αρκεί. Το CD είναι μια παραγωγή του Τουριστικού Ομίλου Βέροιας, με την οικονομική υποστήριξη του υπουργείου Μακεδονίας - Θράκης, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ημαθίας και του Δήμου της Βέροιας.

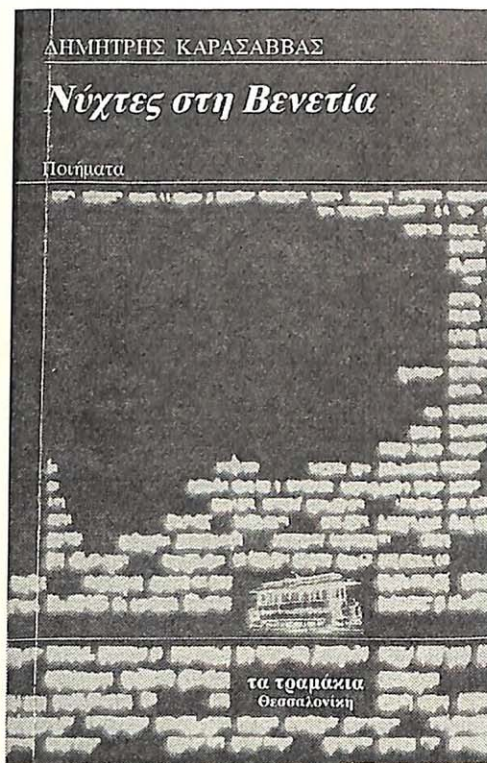

ΠΟΙΗΣΗ - ΠΕΖΑ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΡΑΣΑΒΒΑΣ

Νύχτες στη Βενετία

Από τις εκδόσεις τα ΤΡΑΜΑΚΙΑ ο δικός μας - ας μας επιτραπεί - Δημήτρης Καρασάββας, αποπειράται να αποπλανήσει νου και αισθήσεις, με μικρά "ταξίδια" στη μυστηριώδη Βενετία των δόγηδων και των γονδολιέρηδων, των πειρατών και των απέραντα βαθιά ερωτικών νερών, των κολασμένων παθών και της νοσταλγίας της Ιστορίας. Η πρώτη εκδοτική παρουσία του Δημήτρη Καρασάββα κέρδισε αβίαστα τους αναγνώστες του. Η πόλη ίσως έχει τον ποιητή της.

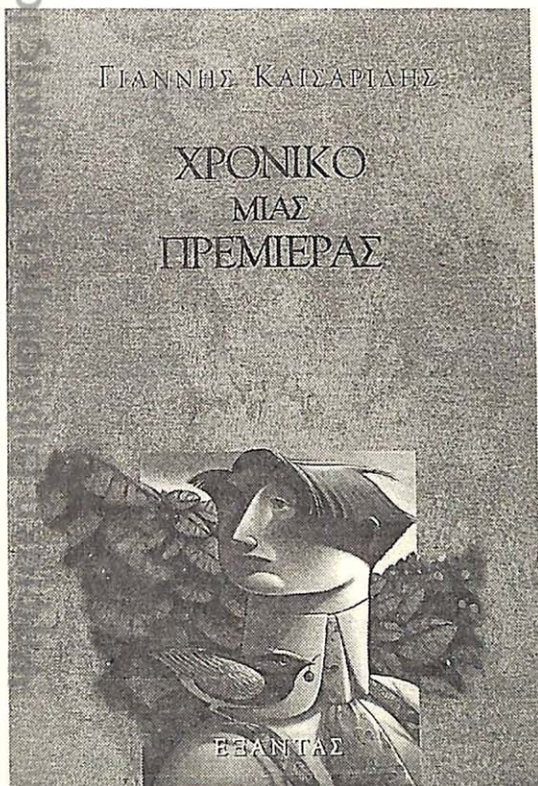

ΠΟΠΗ ΦΙΡΤΙΝΙΔΟΥ

Τέσσερα χρόνια μισές βδομάδες...

Παιδί του Ωδείου της Βέροιας η Πόπη Φιρτινίδου, δασκάλα του πιάνου σήμερα στο ίδιο Ωδείο, αποπειράται την καταγραφή της ευαισθησίας της, μεταφρασμένη σε πεζό, σε μία πυκνής γραφής μικρή νουβέλα. Αφήγηση λιτή, αυθεντική, απευθύνεται στη γυναικεία ευαισθησία χωρίς να αποκλείεται το "αντίπαλο" στον έρωτα, φύλο. Στην εξιστόρηση ξεκύνεται ο ρεαλισμός ισόποσα με το σπάραγμα και αφήνει μια γεύση ξινόγλυκη, μελαγχολική όπως η θάλασσα του χειμώνα που γεννά ελπίδα, καρτερικότητα και την αιώνια προσδοκία της επιστροφής. Μια θαυμάσια ρευστή συγγραφική απόπειρα της Πόπης Φιρτινίδου, ελπίζουμε να συνεχίσει.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΙΣΑΡΙΔΗΣ

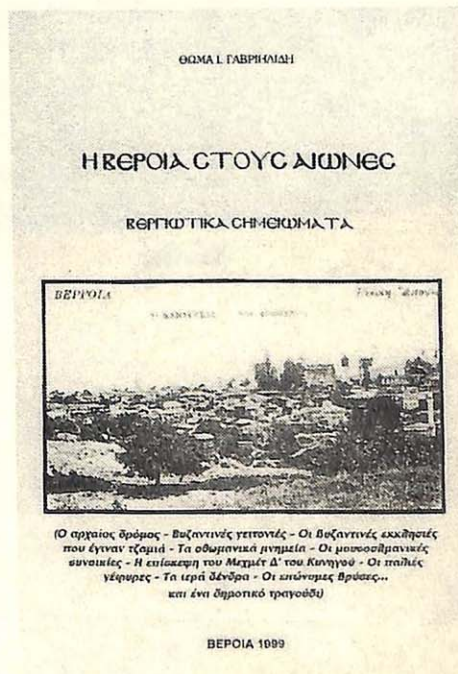
Χρονικό μιας πρεμιέρας

Τι βγαίνει από τη συνάντηση του ταλαντούχου στη γραφή, ανήσυχου περί τα θεατρικά, φιλόλογου στην "επαγγελματική" ιδιότητα; Ο αυθεντικός Εραστής της Τέχνης, ο Ερασιτέχνης, που περρίτεχνα, συνδυάζει στη γραφή του, την καθημερινότητα της μικρής μας πόλης, με το υψιπέτες βλέμμα της ζωής που όλοι στο βάθος κατέχουμε κι όμως πεισματικά δεν αναγνωρίζουμε. Στο Χρονικό μιάς Πρεμιέρας, ο Γιάννης Καισαρίδης, δημιουργός σ' αυτή την πόλη, καταθέτει γι' αυτήν τις Στιγμές του που είναι Στιγμές της Πόλης - και την δοξάζει. Αναφέρεται στους Ανώνυμους ανθρώπους της που είναι οι καθημερινοί επώνυμοι και μοιράζεται τα μικρά και μεγάλα πάθη τους. Και κάτι παράδοξο, ο Γιάννης Καισαρίδης, στα διηγήματά του, φέρνει μνήμες παλιές, αιώνιες και ας είναι νέος με μνήμες που μόλις "αποθηκεύει". Ισως εκεί νάναι το μεγάλο χάρισμα του πρώτου βιβλίου του που δεν χρειάζεται να πούμε πως λογοτεχνικά, και στον πιο πρωτόκλητο αναγνώστη, ξετυλίγονται οι αρετές του.

ΘΩΜΑΣ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗΣ

Η Βέροια στους αιώνες

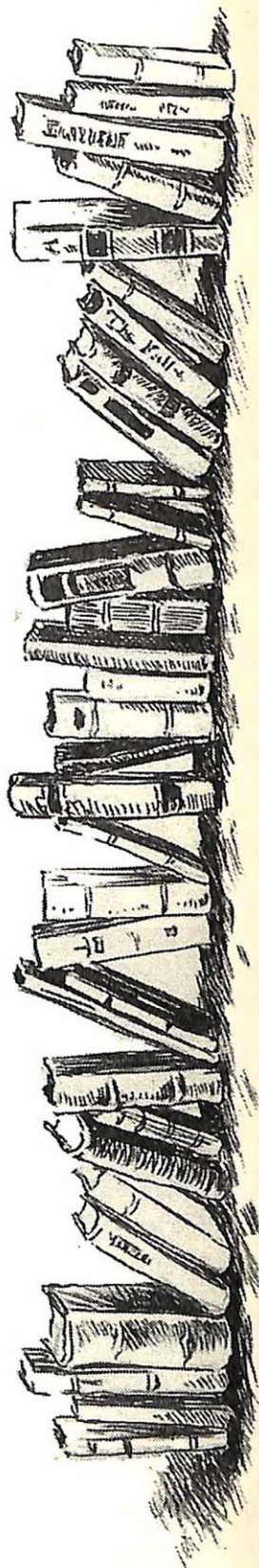
Ο πολυγραφώτατος Θωμάς Γαβριηλίδης ξέρει πάντα πώς να φέρνει στο σήμερα τις μνήμες, πολύ παλιές και του πρόσφατου παρελθόντος. Να τις αναπαριστά ζωντανά, να βάζει τους παλιούς κατοίκους της πόλης να "περπατάνε" στα παλιά σοκάκια και να "μιλούν" για τα καλά και τ' άσχημα που πέρασε ο τόπος. Χρόνια ασχολούμενος με το παρελθόν της Βέροιας, ο Θωμάς Γαβριηλίδης, φιλόλογος και ανήσυχος ερευνητής, "ανέστησε" την παλιά πόλη και ολόένα πασχίζει ανασκαλίζοντας, ψάχνοντας να αφουγκραστεί ανάσες αιώνων, μέσ' από παλιές εκκλησίες, τζαμιά, σοκάκια και δρόμους, ονόματα, μνημεία, βρύσες, γέφυρες, ακόμα και δέντρα. Με το περιεχόμενό τους, στολισμένο με πλήθος παλιές φωτογραφίες, είναι γεμάτο το τελευταίο του βιβλίο, με τον τίτλο "Η Βέροια στους αιώνες" και υπότιτλο "Βεργιώτικα σημειώματα", συγκεντρωμένα δημοσιεύματα από τοπικές εφημερίδες, κυρίως το ΛΑΟ. Μια ανεκτίμητη κληρονομιά για τους εραστές του ιστορικού παρελθόντος και κληρονομιά με σημασία για τις γενιές των ανθρώπων που έρχονται.

ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Στην πόλη παρατηρείται ένας εκδοτικός οργασμός και από τις διάφορες σχολικές ομάδες περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που σπεύδουν να δημοσιοποιήσουν, ίσως με κάποιαν αυταρέσκεια, τις απόπειρες καταγραφής των εργασιών τους, των παρατηρήσεων στο άμεσο περιβάλλον και των οικολογικών ανησυχιών τους.

Φυσικά, ιστορική στον χώρο των τοπικών εκδόσεων, μπορεί να χαρακτηριστεί η επανέκδοση της ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ, του Γιώργου Χιονίδη, σε δίτομη έκδοση, ένα έργο - αίτημα τόσο της τοπικής κοινωνίας όσο και του χώρου του ιστορικού βιβλίου. Η επανέκδοση, γνωρίζουμε, δεν έγινε κάτω από ιδανικές συνθήκες παρά την πίεση ετών από ένα δυνάμει απαιτητικό αναγνωστικό κοινό, όμως η ιστορία της πόλης είναι ένα γεγονός, έντυπο, υπάρχει. Και μόνο γι' αυτό οφείλεται ευγνωμοσύνη στον επανεκδότη Κώστα Κάκκαρη και φυσικό στον συγγραφέα, ιστορικό της Βέροιας Γιώργο Χ. Χιονίδη.

Νεόφυτος Βερροίας

1. Όποιος Βερροιώτης αξιωθεί να ρθεί προσκυνητής στο Περιβόλι της Παναγίας και να φτάσει μέχρι το μοναστήρι της Μεγίστης Λαύρας, μπορεί να δει μέσα στο καθολικό - την κεντρική εκκλησία της μονής - κάτω από την μεγάλη Κοίμηση της Θεοτόκου, την τοιχογραφία στον δυτικό τοίχο, γονατιστόν έναν μοναχό, με τα χέρια υψωμένα σε δέηση προς την μορφή της Θεοτόκου. Δίπλα του η τοιχογραφία με τον άγιο Αντώνιο.
2. Ο μοναχός αυτός φοράει, επάνω από το ράσο του, μανδύα με ποταμούς, και στην κεφαλή του μοναχικό κουκούλι. Προφανώς η παράσταση αυτή είναι προσωπογραφία, και η μορφή αποδίδεται με φυσιογνωμικά χαρακτηριστικά, στα γένια και το πρόσωπο, και όχι με τυποποιημένα σχήματα της αυστηρής Βυζαντινής τέχνης της αγιογραφίας.
3. Γύρω από το κεφάλι του εν λόγω μοναχού υπάρχει επιγραφή, δώδεκα δωδεκασύλλαβοι κυρίως στίχοι (επιγραφή 1). Στα πόδια των αποστόλων, στην παράσταση της Κοίμησης, υπάρχει άλλη επιγραφή, οκτώ σειρές με δέκα-έντεκα στίχους (επ. 2). Οι δύο αυτές επιγραφές φανερώνουν τον ζωγράφο, που ιστόρησε τις τοιχογραφίες, αυτόν που πλήρωσε τα έξοδα για την τοιχογράφηση, καθώς και το έτος που έγιναν οι εργασίες.
4. Οι επιγραφές αυτές, καίτοι γνωστές - δημοσιευμένες από το 1904, με στενή σχέση προς τα εκκλησιαστικά πράγματα της μητροπόλεως Βερροίας, παραμένουν μάλλον άγνωστες στο ερευνητικό και γενικότερα επιστημονικό κοινό της πόλεως.
5. Οι επιγραφές αυτές, σε μεταγραφή, έχουν ως εξής:

Επιγραφή 1η

+ Δέξαι δέσιν μικράν παρθενομήτορ
 ήν σοι προσεκόμισα ο σος ικέτης
 ος τούδε του σου ναού την ευκοσμίαν
 παλαιωθείσαν την μορφήν του υιού σου
 και των προφητών και πάντων των αγίων
 τούτον ανιστόρησα εξ εμών πόνων
 πρέσβιν τιθείς σε προς τον εκ σου τεκνέντα
 όπως δια σου την πάντων προστασίαν
 άφεςιν ευρώ των πολλών μου πταισμάτων
 και εισελθείν εν χώρα των δικαίων
 αξιωσόν με ως ελεήμων
 ο ταπεινός μητροπολίτης Βερροίας Νεόφυτος

Επιγραφή 2η

+ Ιστορίται ναός μητροπαρθένου κόρης. Εξ αυτών
κριπίδων Τε άμα και βάθρων. Δια συνδρομής
κόπου Τε και εξόδου Νεοφύτου προέδρου περιφανούς
Βερροίας ορμομένου Τε εξ Αθηνών τη πόλει.
Πατριαρχούντος Τε κυρού Ιερεμίου. Ηγουμενεύοντος
Κυρού Κυπριανού. Εν έτη των επτά χιλίων τετερίδων
Εικάδι διπλή και απλή Τρίτη. Ινδικτιώνος η
Δια χειρός κυρού Θεοφάνη μοναχού.

6. Οι δύο επιγραφές συνήθως δημοσιεύονται σε σχέση με τον ζωγράφο Θεοφάνη τον Στερλίτζα, εκ Κρήτης, ο οποίος τοιχογράφησε και το καθολικό της Μονής Σταυρονικήτα στον ιερό Αθωνα, αλλά και άλλες εκκλησίες, μέσα και έξω από το άγιον Όρος. Τελευταία, η δεύτερη επιγραφή δημοσιεύτηκε στο βιβλίο του Αντωνίου Ε. Στιβακτάκη, το άγιον Όρος και η Κρήτη, στο Ηράκλειο Κρήτης το 1996, από τον εκεί Σύλλογο των Φίλων του αγίου Όρους, με σκοπό πάλι να προβληθεί ο κρητικός αγιογράφος Θεοφάνης, με τους δύο γιούς του Συμεών και Νήφωνα, ο οποίος αργότερα ονομάστηκε Νεόφυτος.

7. Το παρόν σημείωμα φυσικά γράφτηκε για να μνημονεύσει αυτόν που έχει σχέση με την Βέρροια και υπογράφεται στην πρώτη επιγραφή.

"Ο ταπεινός μητροπολίτης Βερροίας Νεόφυτος", λοιπόν, για να βρει άφεση των πολλών του πταισμάτων, ικετεύει την Παναγία να δεχθεί, σαν μικρή δέηση, την αγιογράφηση του ναού της, που με δικούς του κόπους και δικά του έξοδα πλήρωσε, και έτσι να αξιωθεί να εισέλθει στην χώρα των δικαίων, τον Παράδεισο.

8. Στην άλλη επιγραφή δίνονται και άλλα στοιχεία για τον Νεόφυτο. Αναφέρεται ως "πρόεδρος" της περιφανούς (-ξακουστής) Βερροίας, ότι κατάγεται (-ορμομένου) από την πόλη των Αθηνών και ότι η εκκλησία ζωγραφίστηκε (-ιστόρηται) με δικά του έξοδα: δια συνδρομής, κόπου Τε και εξόδου.

Δεν είναι εύκολο, εφ' όσον δεν έχουμε άλλη μαρτυρία για αυτό, να υποθέσουμε τι κρύβεται πίσω από τις λέξεις - φράσεις "ανιστόρησα εξ' εμών πόνων", της 2ης επιγραφής και "δια συνδρομής, κόπου Τε" της 1ης, αν δηλαδή και ο ίδιος ο Νεόφυτος ήταν ζωγράφος - αγιογράφος. Πάντως το ρήμα σε πρώτο ενικό πρόσωπο, που σημαίνει "εγώ ζωγραφίζω / ζωγράφισα ή ξαναζωγράφισα με δικούς μου κόπους" αφήνει πολλές υπόνοιες προς αυτήν την κατεύθυνση.

9. Τι όμως σημαίνει "πρόεδρος... Βερροίας".

Ο Θεοφάνης, ο μέγιστος αυτός αγιογράφος, ζωγραφίζει το καθολικό της Λαύρας το 1535. Το πορτρέτο και η τόσο προσωπική επιγραφή γύρω του φανερώνουν ότι ο Νεόφυτος βρισκόταν το 1535 στην Λαύρα.

Ο μητροπολίτης λοιπόν Βερροίας Νεόφυτος ο Αθηναίος βρίσκεται το 1535 στο άγιον Όρος στην Λαύρα και ξοδεύεται για να συγχωρηθούν τα πολλά του πταίσματα. Γιατί όμως λέγεται και "πρόεδρος Βερροίας";

10. Η λέξη "πρόεδρος" όταν συνοδεύει αρχιερατικόν τίτλο μπορεί να σημαίνει: α) απλώς τον αρχιερέα β) τον αρχιερέα όταν είναι πρόεδρος επαρχιακής συνόδου, ως μητροπολίτης και γ) τον αρχιερέα που από μεγαλύτερη μητρόπολη, βάσει του συνταγματίου με την σειρά των μητροπόλεων, εκλέγεται σε μικρότερη μητρόπολη.

Τι ακριβώς συμβαίνει με τον Νεόφυτο είναι ένα ανοικτό ερώτημα.

11. Το ιστορικό πορτρέτο συμπληρώνεται κάπως από τον εκτενή βίο του οσίου Διονυσίου του εν Ολύμπω, ο οποίος, όταν απεβίωσε υπέργηρος ο Μητροπολίτης Βερροίας Μαθαίος αναζητήθηκε από τους Βερροιώτες να γίνει μη-

τροπολίτης τους. Αλλά ο Διονύσιος όχι μόνο δεν δέχτηκε αλλά, για να αποφύγει την εκλογή κρύφτηκε, κατά την τοπική παράδοση στην περιοχή "Σουλπάτα", κοντά στην Συκιά Ημαθίας. Ξαναγύρισε στον Πρόδρομο στην Σκήπη όταν πλέον η μπόρα είχε περάσει. Εξελέγη μητροπολίτης Βερροίας ο εξ Αθηνών Νεόφυτος.

12. Όμως ο βίος του οσίου Διονυσίου περιέχει και μια ακόμα φράση. Οι προεστοί της Βέρροιας, μετά την αποτυχία τους με τον όσιο Διονύσιο "επιστρέψαντες περίλυποι, έκειροτόνησαν τινα καλούμενον Νεόφυτον, τον οποίον μετά χρόνους ατίμως καθήρεσαν".

Σκληρή όντως και περιφρονητική η αναφορά του αγιολογικού κειμένου για τον Νεόφυτο. Ει άραγε να γινόταν;

13. Το σημείωμα όμως αυτό έχει καθαρά ιστορικό χαρακτήρα. Εφόσον λοιπόν ο Νεόφυτος το 1535 βρίσκεται στην αγιορείτικη Λαύρα, ως πρόεδρος Βερροίας, που μπορεί να σημαίνει απλά πρώην μητροπολίτης Βερροίας - έχουμε και τέτοια παραδείγματα - και εφ' όσον "μετά χρόνους" έφυγε από την μητρόπολη Βερροίας, πρέπει να τοποθετήσουμε τον θάνατο του μητροπολίτου Βερροίας Ματθαίου πριν ή κοντά στο 1530. Τότε πρέπει να εξελέγη και ο Νεόφυτος ως Βερροίας, το 1530-1531.

14. Και μια τελευταία υπόθεση.

Η μορφή του Νεοφύτου βρίσκεται ακριβώς δίπλα σε μορφή αγίου, αφού φέρει φωτοστέφανο, με μόνο το όνομά του "Αντώνιος". Δεν υπάρχει δηλαδή καμία άλλη δηλωτική λέξη, π.χ. όσιος ή άγιος. Από το ειλητάριο που κρατάει και από την θέση που βρίσκεται η τοιοχογραφία εύκολα συμπεραίνεται ότι πρόκειται για τον άγιο Αντώνιο τον Μέγα. Μήπως όμως το ότι δεν έχει κανένα δηλωτικό σημάδι, μας επιτρέπει να υποθέσουμε κάποια ευλαβική ανάμνηση του Νεοφύτου από την Βέρροια και τον πολιούχο της, τον όσιο Αντώνιο τον Νέο; Γιατί να το αποκλείσουμε;

Το ταπεινωμένο φρόνημα του ικέτου της Παναγίας θα δεχόταν οπωσδήποτε ακόμη έναν πρέσβυ, έστω και από την Βέρροια, για να επιτύχει συγχώρηση πταισμάτων και χώρας των δικαίων.

Μοναχός Πορφύριος

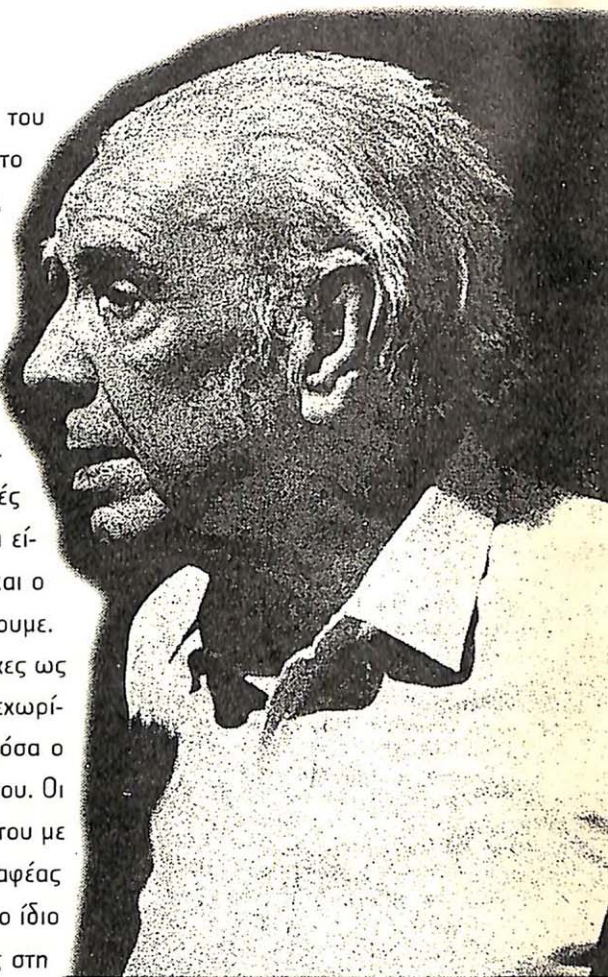
ΧΟΡΧΕ ΛΟΥΙΣ ΜΠΟΡΧΕΣ

Ο Μπόρχες γεννιέται στο Μπουένος Αϊρες το 1899. Ο πατέρας του ήταν δικηγόρος και δίδασκε ψυχολογία στα Αγγλικά. Μάθαινε στο γιο του Αγγλικά που μιλιόταν στο σπίτι εξίσου με τα ισπανικά, εξαιτίας της Αγγλίδας γιαγιάς. Οι πρόγονοί του πολέμησαν για την απελευθέρωση της Λατινικής Αμερικής από τους αποικιοκράτες.

Το κυριότερο ζήτημα που πρέπει καταρχήν να σχολιαστεί είναι η θέση του Μπόρχες στην ιστορία της Λατινοαμερικάνικης Λογοτεχνίας. Από τη μια δεν είναι ο κυριότερος εκπρόσωπος της λογοτεχνικής παράδοσης που δημιουργήθηκε τη δεκαετία του '70 όπως ο Μάρκες, ο Φουέντες, ο Σάμπατο, απ' την άλλη το έργο του είναι γεμάτο από αναφορές στην Αργεντινή, στους "γκαούτσο" της αργεντινικής Πάμπας. Η αλήθεια είναι ότι ο Μπόρχες αποτελεί μια ξεχωριστή περίπτωση όπως ο Κάφκα και ο Προυστ. Δεν μπορούμε να μιλάμε για Λογοτεχνία και να τον προσπεράσουμε. Οι σύντομες παρατηρήσεις που ακολουθούν αφορούν κυρίως τον Μπόρχες ως διηγηματογράφο, μυθοπλάστη και όχι τον ποιητή. Τα διηγήματά του ξεχωρίζουν όχι μόνο για τις βίαιες ιστορίες, για το λόγιο ύφος, αλλά και για όσα ο ίδιος αποκαλύπτει στους προλόγους και στους επιλόγους των βιβλίων του. Οι επιρροές των Ουέλς, Σουίφτ, Πόε, δηλώνονται ρητά στο όμορφο βιβλίο του με τίτλο "Το Βιβλίο της άμμου". Ο Μπόρχες είναι ο πιο πολυμαθής συγγραφέας της Λατινικής Αμερικής, θρεμμένος με δυτική παιδεία και κουλτούρα. Στο ίδιο βιβλίο υπάρχει το καφκικό διήγημα με τον τίτλο "Συνέλευση". Συγγενής στη γραφή με τον Κάφκα, τον Χένρυ Τζέιμς, τον Βαλερύ. Θαυμάζει απεριόριστα τον Όμηρο, τον Πόε, τον Σαίξπηρ, και τον Στήβενσον και εντοπίζει στα κείμενα των αγαπημένων του συγγραφέων απόηχους και γραμμές άλλων συγγραφέων.

Το Λογοτεχνικό Σύμπαν του Μπόρχες αποτελείται από λέξεις - κλειδιά, όπως ο καθρέφτης που παραπέμπει στον Άλλο (διάσημο το ομώνυμο διήγημα, όπου ο αφηγητής εισάγει ένα πρόσωπο που ονομάζεται Μπόρχες και είναι συγγραφέας), το μαχαίρι, η Βιβλιοθήκη, ο Λαβύρινθος. Η Γυναίκα δεν αποτελεί το σκοτεινό αντικείμενο του πόθου που κινεί τη φαντασία του συγγραφέα. Ο Μπόρχες είναι ο εισηγητής της τεχνικής να αναφέρεται ο αφηγητής σ' ένα βιβλίο - φανταστικό - να το σχολιάζει και να το υπονομεύει. Χαρακτηριστικό είναι το διήγημα "Η πορεία προς τον Άλ Μουτάσιμ". Στο έργο του ο Μπόρχες προσφέρει την ευκαιρία σε συγγραφέα και αναγνώστη να ελευθερωθούν από το πλαίσιο της ρεαλιστικής γραφής, προβάλλοντας την πλαστότητα των αφηγήσεων και έτσι καταργεί την αντίθεση ανάμεσα στο πραγματικό και το φανταστικό.

"Στην ιστορία της αιωνιότητας", μετά από μια γοητευτική περιήγηση στις φιλοσοφικές απόψεις του Πλάτωνα, του Πλωτίνου και του Νίτσε καταθέτει την δική του άποψη για την αιωνιότητα. Σ' ένα στενοσόκακο του Μπουένος Αϊρες η απόκρωση του φωτός του δημιουργεί την αίσθηση ότι ζει στα 1800 και ότι αυτή η σκέψη δεν είναι μια απλή

σκέψη, αλλά ο πυθμένας της πραγματικότητας.

Ο Μπόρχες ποτέ δεν απέκρυψε τις συντηρητικές πολιτικές απόψεις του. Ήταν αντιπερονιστής και γι' αυτό (1946) μετά την εκλογική νίκη του Περόν ο Μπόρχες μετατίθεται από βιβλιοθηκάριο σε επιθεωρητή των πουλερικών. Το 1955 η νέα κυβέρνηση διορίζει τον Μπόρχες διευθυντή της Εθνικής Βιβλιοθήκης. Είναι χαρακτηριστική μια αποστροφή του Μάρκες στα 1969. "Το μόνο πράγμα που αγόρασα από το Μπουένος Αϊρες ήταν τα άπαντα του Μπόρχες. Τα κουβαλάω στη βαλίτσα μου. Επιστρέφω στις σελίδες τους κάθε μέρα και να σκεφτεί κανείς πως τον Μπόρχες τον απεχθάνομαι... Από την άλλη πλευρά, με γοητεύει το βιολί που χρησιμοποιεί για να εκφραστεί μια διακριτική, υποβλητική, μουσική".

Ο Μπόρχες έγραψε το κυρίως δημιουργικό έργο του μέχρι το 1961. Τότε τιμήθηκε με το Βραβείο Εκδοτών μαζί με τον Σάμουελ Μπέκετ. Εζησε πολλά χρόνια της ζωής σχεδόν τυφλός, (άλλοι του διάβάζαν και έγραφαν τις σκέψεις του). Πέθανε τον Ιούνιο του 1986.

Χρήστος Ι. Σκούπρας

Σημειώσεις

Τα βιβλία που χρησιμοποίησα ήταν τα εξής:

Εργα του Μπόρχες:

1. Ιστορία της αιωνιότητας, μεταφ. Αχιλλέας Κυριακίδης εκδ. ύψιλον, Αθήνα 1985 με σημειώσεις του μεταφραστή και βιβλιογραφίας.
2. Το βιβλίο της άμμου, μετ. Σπ. Τσακνιάς, εκδ. Εξάντας.
3. Η αναφορά του Μπρόντι, εκδ. Εξάντας, Αθήνα, 1982.
4. Η Παγκόσμια Ιστορία της Ατιμίας, εκδ. ύψιλον.

Αφιερώματα:

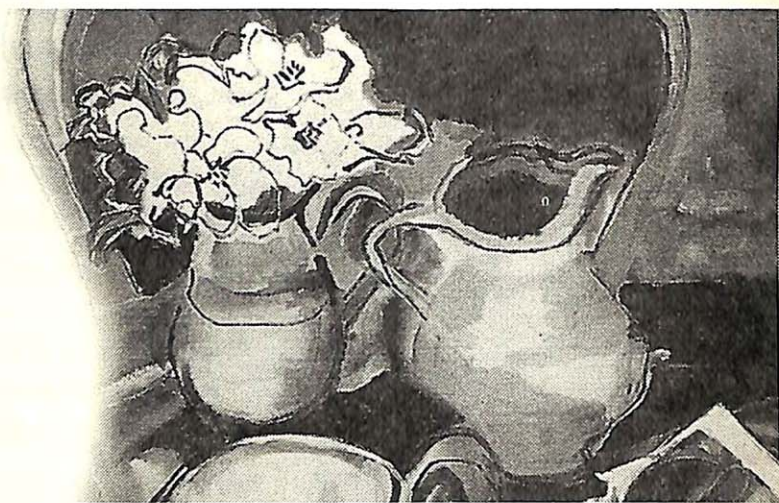
1. Χάρτης, 8, αφιέρωμα στον ΧΟΡΧΕ ΛΟΥΙΣ ΜΠΟΡΧΕΣ, Αθήνα, Οκτώβριος 1983.
2. Βιβλιοθήκη, (ένθετο Ελευθεροτυπίας), Παρασκευή 16 Απριλίου 1999.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Ο ΤΑΣΟΣ ΒΑΣΙΑΔΗΣ ΜΑΣ "ΣΥΣΤΗΝΕΙ"
ΤΟΝ ΜΠΑΡΜΠΑ ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΝΑΤΑ

"Μπάρμπα Γιάννη με τις στάμνες
και με τα κανάτια σου
και με τα κανάτια σου
να χαρώ τα μάτια σου

Πρόσεξε μη σε γελάσει
Καμιά όμορφη κυρά
Και σου φάει το γαϊδούρι
Και σ' αφήσει την ουρά"

Πρόκειται για το γνωστό άσμα το οποίο σε στιγμές κεφιού τραγουδιέται από μικρούς και μεγάλους και που έχει περάσει στο σήμερα από γενιά σε γενιά χαρακτηρίζοντας τις γιορταστικές συναθροίσεις από τα μέσα του προηγούμενου αιώνα.

Ο σκοπός του τραγουδιού εμπνέει χορωδιακές επιδόσεις ενώ οι σατυρικοί στίχοι του προκαλούν την ευθυμία αλλά και την νοσταλγία για μια εποχή που οι σημερινές γενιές δεν έχουν γνωρίσει παρόμοια.

Ο Μπαρμπα Γιάννης κανατάς άρχισε να τραγουδιέται στην Αθήνα και γρήγορα κατέκτησε όλη την Ελλάδα έτσι ώστε απετέλεσε στοιχείο παράδοσης όλων των Ελλήνων.

Ελάχιστοι όμως ξέρουν ότι το τραγούδι αναφέρεται σε έναν περιβόητο στην εποχή του, Αθηναϊκό τύπο, ο οποίος έγινε πασίγνωστος κατά τις δύο πρώτες δεκαετίες της Βασιλείας του Γεωργίου Α'.

Εκείνη την εποχή και για πολλά ακόμη χρόνια το υδρευτικό δίκτυο στην Αθήνα όπως και σε όλη την Ελλάδα ήταν ανύπαρκτο έως υποτυπώδες.

Οι ανάγκες κάθε νοικοκυριού σε νερό ικανοποιούνταν με τις στάμνες και τα κανάτια με τα οποία προμηθεύονταν νερό από τις δημόσιες βρύσες ή από τους πλανόδιους νερουλάδες.

Το εύθραυστο Δε των πήλινων αυτών αντικειμένων καθιστούσε επικερδές το επάγγελμα του πωλητή τους.

Αυτό ήταν το επάγγελμα του Μπαρμπα Γιάννη κανατά του οποίου το πλήρες πραγματικό όνομα δεν διασώθηκε.

Είναι γνωστό όμως ότι κατοικούσε στην συνοικία "Σκάγιανη" σ' ένα φτωχότατο δωμάτιο της οδού Υπερείδου.

Στην αυλή αυτού του δωματίου σταβλίζονταν ο πυρόχρωμος γαϊδάρός του ο οποίος έγινε κι αυτός εξίσου διάσημος με τον κύριό του.

Στην ίδια αυλή βρίσκονταν μονίμως εναποτιθεμένα τα Αιγινίτικα κανάτια και άλλα πήλινα αντικείμενα από το ιστορικό νησί. Από τα χαράματα ο Μπαρμπα Γιάννης κανατάς γυρνούσε τους Αθηναϊκούς δρόμους ακολουθώντας τον φορτωμένο γαϊδάρό του και διαλαλούσε τηνπραμάτεια του.

Αυτό όμως που τον έκανε διάσημο ήταν ότι ενώ όλες τις μέρες της εβδομάδος τον έβλεπαν να γυρνάει στην πόλη

φορώντας βρώμικα ρούχα και έχοντας στο κεφάλι του χειμώνα - καλοκαίρι μια ξεφτισμένη ψάθα από την Σίφνο, τις Κυριακές και τις γιορτές εμφανιζόταν ντυμένος με την τελευταία λέξη της μόδας.

Ήταν ψηλός, ευλύγιστος, ξανθός, με επιβλητικό μουστάκι, με γαλάζια μάτια και με εμφάνιση μεγαλοπρεπή.

Φορούσε ρεντικότα, ριγωτό παντελόνι, γυαλιστερά και ελαστικά παπούτσια, άσπρο γιλέκο, ρολόι με χρυσή αλυσίδα και ψηλό καπέλο. Στους ώμους του έριχνε το σάλι με ισπανικό τρόπο, μοιάζοντας με τον Κάρολο Ε' της Ισπανίας όπως τον παρουσίαζαν τα θέατρα της εποχής.

Στο χέρι του, αντί για το καμτσίκι που κανόνιζε τα βήματα του γαϊδάρου, κρατούσε εύκαμπο μπαστούνι με ασημένια λαβή.

Έτσι ο λαϊκός και άσημος κανατάς των εργασίμων ημερών, τις Κυριακές παρουσιάζονταν σαν Άγγλος αριστοκράτης βγαίνοντας από την εκκλησία μετά την λειτουργία.

Τις ημέρες αυτές σύχναζε συνήθως στο καφενείο **ΩΡΑΙΑ ΕΛΛΑΣ** το οποίο ήταν κέντρο των ανωτέρων τάξεων των Αθηναίων.

Το απόγευμα παρακολουθούσε την μπάντα της ανακτορικής φρουράς στην πλατεία του Συντάγματος, πριν δε από την δύση του ήλιου έκανε τον περίπατό του στην οδό Πατησίων από όπου περνούσε όλη σχεδόν η πόλη.

Η Κυριακάτικη αυτή μεταμόρφωση τραβούσε την προσοχή των Αθηναίων και ο Μπαρμπα Γιάννης κανατάς έγινε το κοινό θέαμα.

Οι εφημερίδες της εποχής, ιδιαίτερα οι σατυρικές, γέμιζαν ολόκληρες στήλες γι' αυτόν αναφέροντας κάθε κίνησή του, πράγμα το οποίο δεν έκαναν ούτε για τον αυτοκράτορα της Βραζιλίας Ντον Πέντρο ο οποίος είχε μείνει στην Αθήνα για μακρό χρονικό διάστημα.

Η λαϊκή ποίηση περιέλαβε τον Μπαρμπα Γιάννη κανατά και μετέφερε την φήμη του σε όλη την Ελλάδα.

Το τραγούδι του, το οποίο γράφτηκε από τον μουσικό της φρουράς Σάιλερ σαν εμβατήριο, κυκλοφορούσε περισσότερο από τις σημερινές λαϊκές επιτυχίες.

Μόλις εμφανιζόταν ο Μπαρμπα Γιάννης κανατάς όλοι άρχισαν να τραγουδούν:

"Και ας φορείς ψηλό καπέλο
και ας φορείς ψηλό καπέλο
και παπούτσια ελαστικά
Μπαρμπα Γιάννη κανατά"

Όταν δε παρουσιάζονταν τις ώρες που περνούσε η μπάντα στην Πλατεία Συντάγματος ή το βράδυ στο θέατρο, η στρατιωτική ορχήστρα άφηνε κατά μέρος τον Γκουνό και τον Μπελίνι και έπαιζε αυτό το τραγούδι.

Το δε πλήθος τον περικύκλωνε και το τραγουδούσε χορωδιακά ενώ Μπαρμπα Γιάννης κανατάς χαιρετούσε βγάζοντας το ψηλό του καπέλο.

Επειδή η εμφάνισή του προκαλούσε μεγάλη κίνηση και έδινε ζωή στα κέντρα τον καλούσαν και στον Πειραιά.

Όταν δε αναγγέλονταν ότι θα παρευρίσκονταν στις διάφορες εκδηλώσεις, ολόκληρος ο Πειραιάς μαζεύονταν εκεί για να απολαύσει το θέμα.

Οι Πειραιώτες είναι που πρόσθεσαν και τους ακόλουθους στίχους στο τραγούδι:

Μπαρμπα Γιάννη πέσε πρώτος
Στου Φαλήρου τα νερά
Να σε δουν τα κοριτσάκια
Και να πέσουνε κι αυτά.

Μετά την λήξη του Ρωσοτουρκικού πολέμου που οδήγησε στην απελευθέρωση της Βουλγαρίας ο Μπαρμπα Γιάννης κανατάς εξαφανίστηκε.

Αφού δε πέρασε λίγος καιρός άρχισαν να διαδίδονται διάφορες φήμες γι' αυτόν.

Λέγαν δηλαδή ότι επέστρεψε στην Βουλγαρία από όπου καταγόταν και ότι στην Αθήνα είχε καταφύγει και παρέμενε με ψευδώνυμο για να αποφύγει την καταδίωξή του από τους Τούρκους στην πατρίδα του.

Ελεγαν επίσης ότι ήταν σημαίνων πρόσωπο και ότι στην Σόφια που εγκαταστάθηκε έγινε δικαστής.

Αυτό το τελευταίο δεν ήταν αλήθεια.

Η πραγματικότητα είναι ότι ο Μπαρμπα Γιάννης κανατάς εγκαταστάθηκε πράγματι στη Σόφια όπου έζησε μια μεσοαστική ζωή χωρίς να πουλάει κανάτια πιά, αλλά και χωρίς να φοράει ρεντικότα και ψηλό καπέλο όπως στην Αθήνα.

Από την Αθήνα εκείνης της εποχής έχουν μείνει πολύ ελάχιστα. Αυτό ίσως βοήθησε στο να διασωθεί εκείνη η μνήμη σαν βίωμα όλων πλέον των Ελλήνων και όχι μόνο των Αθηναίων.

Μέσα σε αυτήν την παράδοση αλλά και στις καρδιές όλων των Ελλήνων, σημαντική θέση κατέχει και το τραγούδι του "Μπαρμπα Γιάννη κανατά" που με την πάροδο των χρόνων αλλά και κατά περιοχές υπέστη ανάλογη διαμόρφωση των στίχων του.

Με το τραγούδι αυτό μεγάλωσαν και γενιές Βεροιωτών που το τραγουδούν ακόμα σήμερα, με μεταποιημένους επί το Βεροιώτικον τους στίχους του:

"Μπαρμπα Γιάννη πέσε πρώτος
στης Μπαρμπούτας τα νερά
να σε δουν τα κοριτσάκια
και να πέσουνε κι αυτά".

Συνέντευξη στα "Πολιτιστικά Δρώμενα",
του Λάμπρου Μπέκιου
"ΣΧΟΛΕΙΟ, ΤΑ ΚΙΘΑΡΙΣΤΙΚΑ ΣΥΝΟΛΑ"

Όσοι παρακολούθησαν τον τοπικό τύπο, κατά τον Απρίλιο, Μάιο, θα πρόσεξαν ίσως κάποιες καταχωρήσεις, σχετικές μ' ένα μουσικό σύνολο, την μαθητική ορχήστρα κιθαριστών "VERI ARTISTI" της Δημοτικής Επιχείρησης Πολιτισμού Βέροιας. Εκτός ίσως από το πρωτότυπο του ονόματος (που εμπνέει την λέξη VERIA) και το πρωτότυπο της δομής του συνόλου (μόνο κιθάρες), εντύπωση μας έκαναν οι συχνές εμφανίσεις της ορχήστρας σε διάφορες πόλεις της Β. Ελλάδας.

Έτσι αναζητήσαμε και βρήκαμε τον ιδρυτή και καλλιτεχνικό υπεύθυνο του συνόλου, κ. Λάμπρο Μπέκιο, για να ενημερώσει περισσότερο για την προσπάθεια αυτή.

Κ. Μπέκιο, πότε δημιουργήθηκε η ορχήστρα "Veri Artisti";

Η ορχήστρα κιθαριστών Veri Artisti συγκροτήθηκε ως μουσικό σύνολο την Άνοιξη του 1997 με ένα μικρό αριθμό μαθητών και με τις πρόβες σποραδικά προγραμματισμένες. Άλλωστε εκείνη την περίοδο είχε περισσότερο δοκιμαστικό χαρακτήρα. Με την σύμφωνη γνώμη των μαθητών και μετά την επιθυμία τους να συνεχιστεί η ορχήστρα, από τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου διευρύνθηκε ο αριθμός των μελών και οι πρόβες πλέον γίνονταν τακτικά. Επιτρέψτε μου μάλιστα να προσθέσω ότι πρόκειται για την πρώτη κιθαριστική ορχήστρα στον χώρο της Β. Ελλάδας.

Πως δημιουργήθηκε;

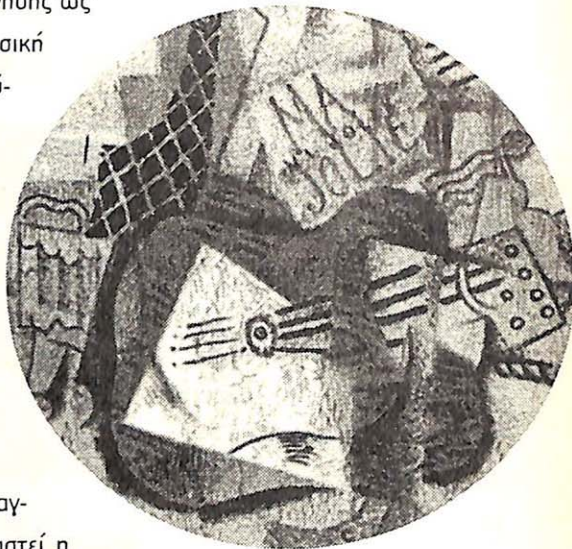
Στο παρελθόν, αλλά και τώρα, προτρέπω τους μαθητές να ασχολούνται όσο γίνεται περισσότερο με την μουσική δωματίου, με στόχο να ενισχύσω την επαφή τους με την μουσική μ' έναν ομαδικότερο και διασκεδαστικότερο τρόπο. Έτσι, φίλοι ή αδέρφια σχημάτιζαν ντουέτα. Κάποια στιγμή προέκυψε η ιδέα δύο ντουέτα να ενωθούν και να σχηματίσουν ένα κουαρτέτο με κιθάρες. Οι υπόλοιποι μαθητές βλέποντας το κουαρτέτο σε μια μαθητική συναυλία εκδήλωσαν την επιθυμία να συμμετέχουν κι αυτοί. Από διάφορα κιθαριστικά περιοδικά γνώριζα ότι οι ορχήστρες κιθαριστών είναι ένας θεσμός αρκετά διαδεδομένος σε ορισμένες χώρες της Ευρώπης και μάλιστα με παράδοση δεκαετιών και με δραστηριοποίηση ανάλογη με αυτήν των χορωδιών εδώ στην Ελλάδα. Έτσι πίστεψα ότι κάτι αντίστοιχο θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί και στη Βέροια, και άρχισα να οργανώνω αυτή την προοπτική, η οποία βέβαια στην συνέχεια έγινε πραγματικότητα.

Μιλήστε μας για το ρεπερτόριο της ορχήστρας, για τα κομμάτια που παίζετε.

Το ρεπερτόριο της ορχήστρας εκτείνεται από την εποχή της Αναγέννησης ως και τον εικοστό αιώνα και συμπεριλαμβάνει έντεχνη ελληνική μουσική καθώς και παραδοσιακή μουσική διαφόρων χωρών. Αυτή η διεύρυνση του ρεπερτορίου έχει να κάνει με την δυνατότητα που δίνεται στους μαθητές να έρθουν σε επαφή με πολλά και διαφορετικά μεταξύ τους είδη μουσικής. Όποτε προκύπτει η ανάγκη, εξαιτίας του λιγοστού ρεπερτορίου για σύνολα κιθαριστών, προσθέτουμε και διασκευές.

Που έχει εμφανιστεί η ορχήστρα;

Μέχρι τώρα η ορχήστρα έχει εμφανιστεί επτά φορές, σε Βέροια, Γιαννitsά, Θεσσαλονίκη, Νέα Μουδανιά και στη Συνάντηση Νεανικών Μουσικών Συνόλων (Σταυρούπολη, 1999). Στόχος είναι να πραγματοποιηθούν εμφανίσεις και σε άλλες πόλεις ώστε να παρουσιαστεί η προσπάθεια και το αποτέλεσμα της ορχήστρας σε περισσότερα μέρη.

Κάθε πότε γίνονται οι πρόβες και ποιοι μπορούν να συμμετέχουν σ' αυτές;

Οι πρόβες γίνονται κάθε Παρασκευή στις 7.30 το απόγευμα. Είναι μια ώρα που έχει επιλεγεί ώστε να μην δημιουργείται πρόβλημα στους μαθητές με τα σχολεία και τα φροντιστήριά τους. Μέλη της ορχήστρας μπορούν να γίνουν κιθαριστές από 10 ως 17 ετών, νυν και πρώην μαθητές της κιθάρας. Η μοναδική προϋπόθεση είναι να έρχονται στις πρόβες τακτικά και να μπορούν να αντεπεξέλθουν σωστά στις λιγοστές, ούτως ή άλλως, απαιτήσεις των κομματιών που θα παίξουν.

Ποιες οι δυσκολίες στην οργάνωσή της, στις πρόβες και στη δομή της ορχήστρας;

Η σημαντικότερη δυσκολία ενός συνόλου με κιθάρες βρίσκεται στο ότι πρόκειται για ένα "νυκτό", όπως λέμε, όργανο. Αυτό σημαίνει ότι ο ήχος παράγεται ακριβώς την στιγμή που το δάχτυλο "τσιμπάει" την χορδή και στην συνέχεια μειώνεται η έντασή του, σε αντίθεση με το βιολί, π.χ. στο οποίο ο ήχος μιας νότας παράγεται συνεχόμενα, όση ώρα δηλαδή το δοξάρι διεγείρει την χορδή. Συνεπώς απαιτείται μεγάλη ρυθμική ακρίβεια, η οποία βέβαια επιτυγχάνεται σταδιακά, με την πάροδο του χρόνου και με την εμπειρία που αποκτούν τα μέλη της ορχήστρας. Πάντως θα ήθελα να επισημάνω την σε ορισμένες περιπτώσεις, αξιοσημείωτη ικανότητα των μαθητών να υπερνικούν προβλήματα πολλές φορές ανώτερα του επιπέδου τους. Και αυτό είτε γιατί πολύ απλά, δεν γνωρίζουν πόσο δύσκολο είναι αυτό που καταφέρνουν, είτε γιατί έχουν ισχυρό κίνητρο και ξεπερνούν τα όριά τους.

Ένα άλλο πρόβλημα είναι η διαφορετικότητα του επιπέδου κάθε κιθαριστή. Αυτό λύνεται είτε με την τοποθέτησή τους στην κατάλληλη ομάδα, είτε με την κατάλληλη προσαρμογή - διασκευή του μέρους που παίζουν. Αυτό πάντως που προσπαθώ, μέσα από τις διασκευές που κάνω, είναι να παίζουν οι μαθητές όσο πιο εύκολα μέρη γίνεται. Με αυτές και άλλες μικρορυθμίσεις επιτυγχάνεται μια εξισορρόπηση των όποιων προβλημάτων προκύπτουν. Άλλωστε συχνά οι επιθυμίες ή οι ανάγκες των καθαριστών που συμμετέχουν ή που πρόκειται να συμμετέχουν, επιφέρουν αλλαγές ή προσαρμογές μη προγραμματισμένες.

Ποιες είναι οι εντυπώσεις των παιδιών;

Εδώ θα ήθελα να σταθώ σε δύο σημεία. Πρώτα στην ομαδικότητα που εμπεριέχεται σ' ένα μουσικό σχήμα. Τα μέλη της ορχήστρας ανήκουν ουσιαστικά σε μια ομάδα, στην οποία όλοι συμμετέχουν από κοινού για την διαμόρφωση του τελικού αποτελέσματος. Αυτό τους δίνει μια ταυτότητα, τους κάνει πιο υπεύθυνους, και εκ των πραγμάτων και χωρίς ιδιαίτερη προτροπή απομακρύνει την οποιαδήποτε, φυσική τις περισσότερες φορές, τάση των παιδιών να προβάλουν τον εαυτό τους. Δευτερευόντως στην καθαρά μουσική πλευρά. Οι (νυν και πρώην) μαθητές της κιθάρας χρησιμοποιούν τις γνώσεις τους συνεισφέροντας σ' ένα στόχο που είναι κοινός με τα υπόλοιπα μέλη της ορχήστρας. Είναι οι ώρες που έχουν αφιερώσει για την εκμάθηση του οργάνου πέρα από την προσωπική και οικογενειακή ευχαρίστηση, βρίσκουν διέξοδο και εφαρμογή μ' έναν διαφορετικό τρόπο. Παράλληλα οι εμφανίσεις που πραγματοποιεί η ορχήστρα ολοκληρώνουν αυτή την προσωπική, αλλά και συλλογική προσπάθεια.

Θα ήθελα εδώ να αναφέρω ένα πρόσφατο περιστατικό. Μέσα στον Ιούλιο ήμουν προσκεκλημένος στο 5ο Διεθνές Συνέδριο - Φεστιβάλ κιθάρας στην Κέρκυρα. Εκεί σχηματίστηκε, στα πλαίσια του φεστιβάλ, μια ορχήστρα κιθαριστών την οποία και διηύθυνα. Παρόλο το μικρό χρονικό διάστημα (μόλις μια εβδομάδα), το ασφυκτικό πρόγραμμα (πολλές εκδηλώσεις και καθημερινές χρονοβόρες πρόβες), οι εντυπώσεις των (ενηλίκων και προχωρημένων σε επίπεδο) κιθαριστών, από την συμμετοχή τους σ' ένα τέτοιο σχήμα ήταν κάτι παραπάνω από καλές.

Υπάρχει κατά την γνώμη σας κάποια εκπαιδευτική ωφέλεια από την συμμετοχή των νέων κιθαριστών στην ορχήστρα ή απλώς περνούν κάποιες ώρες σε μια ευχάριστη απασχόληση;

Το να θεωρούν τα παιδιά την συμμετοχή τους στην ορχήστρα, μια ευχάριστη απασχόληση είναι ένας από τους κύριους στόχους. Από την άλλη, η συμμετοχή ενός κιθαριστή στην ορχήστρα είναι από μόνη της ένα σχολείο. Ένα σχολείο "εφαρμογής" της μουσικής, θα μπορούσαμε να πούμε, και παράλληλα ένας χώρος κοινωνικοποίησης και ομαδικότητας διαμέσου της μουσικής. Αφετέρου ο μαθητής μαθαίνει να προσαρμόζει το παίξιμό του στις ανάγκες του συνόλου, μια διαδικασία όχι αυτονόητη. Ας μη ξεχνάμε ότι οι μουσικοί των συμφωνικών ορχηστρών λαμβάνουν ειδική εκπαίδευση για να συμμετέχουν σε αυτές εκτός από την διδασκαλία του οργάνου τους. Παράλληλα εξαιτίας της συνύπαρξης με άλλους μουσικούς μαθαίνουν να ακούν και τον εαυτό τους και τους άλλους.

Ακόμα είναι πολύ σημαντικό, ότι το κάθε μέλος, στα πλαίσια της ορχήστρας, παρουσιάζει την ατομική και συλλογική δουλειά του στο κοινό της Βέροιας (και όχι μόνο). Με αυτό τον τρόπο υπάρχει μια καλλιτεχνική δραστηριοποίηση, η οποία - σημειωτέον - απέχει πολύ από το να χαρακτηριστεί επαγγελματική, με την έννοια της πολύωρης και μακροχρόνιας δέσμευσης ή των αμοιβών. Πρόκειται για ερασιτεχνική δραστηριότητα, για ένα χόμπι, μ' όλο το κέφι και την αγάπη που αυτό συνεπάγεται.

Ο Λάμπρος Μπέκιος είναι διπλωματούχος κιθαριστής του Εθνικού Ωδείου Αθηνών. Έχει παρακολουθήσει σεμινάρια και φεστιβάλ κιθάρας στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Έχει βραβευτεί σε διαγωνισμούς κιθάρας και εμφανίστηκε σε συναυλίες και ρεσιτάλ. Έχει προσκληθεί ως καθηγητής σε διεθνή φεστιβάλ και σεμινάρια κιθάρας. Διευθύνει δύο σύνολα κιθαριστών (VERI ARTISTI - Βέροια και ΔΙΑΧΟΡΔΟΙ - Θεσσαλονίκη) και είναι ο συγγραφέας του εκπαιδευτικού βιβλίου "Κλίμακες σε έξι χορδές για κιθάρα". Διδάσκει στο Δημοτικό Ωδείο Βέροιας και στο Μακεδονικό Ωδείο Θεσσαλονίκης.

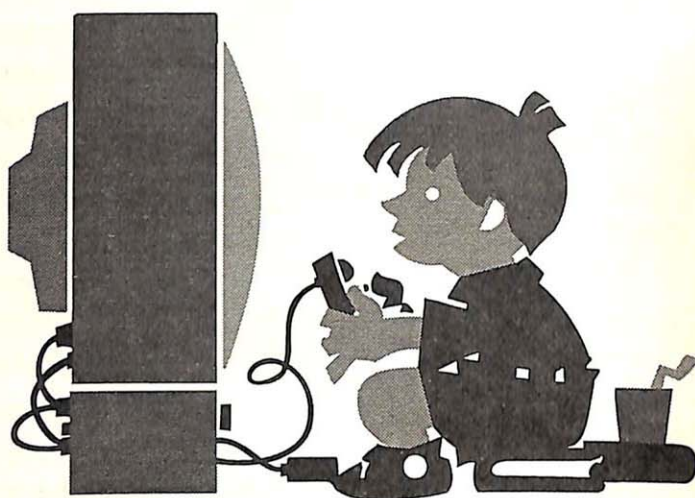
ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Μετά την τηλεόραση, ο ηλεκτρονικός υπολογιστής και τα βιντεοπαιχνίδια, αποτελούν μια νέα πραγματικότητα στη ζωή των σημερινών παιδιών. Οι γονείς ανήσυχοι προσπαθούν να κατανοήσουν την κατάσταση και να αντιληφθούν τις επιδράσεις αυτών των μέσων επικοινωνίας. Πριν από δύο χρόνια περίπου, από τις σελίδες αυτού του περιοδικού είχα αναφερθεί στην τηλεόραση και τη σχέση του παιδιού μαζί της. Σήμερα ένα νέο ανησυχητικό φαινόμενο έρχεται να προστεθεί στην ζωή των μικρών μαθητών και των γονιών τους. Τα μαγαζιά με τα κάθε είδους βιντεοπαιχνίδια και ηλεκτρονικά που έγιναν αμέσως μόδα για τους μικρούς κάθε ηλικίας.

Ξεφυτρώνουν σαν μανιτάρια σε κάθε συνοικία, σε κάθε γειτονιά, δίπλα σε φροντιστήρια, σχολεία και στέκια νέων. Ηλικίες που τα επισκέπτονται; από 7-8 και πάνω. Παρέες παρέες ή και μόνα τους έρχονται να γευτούν την ηλεκτρονική διασκέδαση που ακόμα δεν έχουν αποκτήσει και δεν μπορούν να γευτούν μέσα στο σπίτι. Σίγουρα δεν είμαι ειδική να προσεγγίσω τον τομέα των βιντεοπαιχνιδιών, αλλά σαν όλους εσάς, αναρωτήθηκα για την φύση και τα κίνητρα ή ακόμα και τις ιδιότητες που έχουν τα σημερινά παιδιά της εποχής του βίντεο και των κομπιούτερ, και που σαν εκπρόσωπός μιας άλλης εποχής σίγουρα δεν είχα -στη ηλικία τους.

Αν η τηλεοπτική επικοινωνία είναι απαραίτητο στοιχείο για την καθημερινή ζωή των ενηλίκων τότε και τα βιντεοπαιχνίδια γρήγορα εντάχθηκαν στην ζωή των παιδιών σαν διασκέδαση και ψυχαγωγία απαραίτητη.

Η συναναστροφή του παιδιού με την τηλεόραση σαν διαμορφωτικού παράγοντα της προσωπικότητας έχει

απασχολήσει και απασχολεί επανειλημμένα παιδαγωγούς, ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, γονείς. Σκεφτήκατε όμως την υποθετική περίπτωση της ύπαρξης τηλεοπτικού συστήματος με καλωδίωση διπλής κατεύθυνσης, που να επιτρέπει στους τηλεθεατές να συνομιλούν με την τηλεόραση; Αλλά τότε η απάντηση θα ήταν: Γιατί να βλέπεις τηλεόραση αν είσαι υποχρεωμένος να σκεφτείς και ν' απαντήσεις; Τουλάχιστον οι περισσότεροι, κατά τη γνώμη μου βλέπουν τηλεόραση γιατί αποφεύγουν να σκέφτονται. Η τηλεόραση είναι ένα παθητικό, αντι-πνευματικό μέσο επικοινωνίας, ένα μέσο που σου επιτρέπει να περνάς τον καιρό σου κατεύοντας. Όμως τώρα με τα βιντεοπαιχνίδια, αυτή τη νέα διασκέδαση που ενθουσίασε τα παιδιά και τους νέους, οι ανησυχίες των ενηλίκων αυξήθηκαν. Στην καλύτερη περίπτωση τα θεωρούν εθιστικά, ανόητα, αποκαυνωτικά και βίαια. Μια μικρή κονσόλα λίγα cd-rom, λίγα cd ή δισκέτες και η δράση των βιντεοπαιχνιδιών εκτυλίσσεται πάνω στην οθόνη της τηλεόρασης. Πολλοί γονείς παραπονιούνται ότι τα παιδιά σπαταλούν το χαρτζιλίκι και τον ελεύθερο χρόνο τους για να παίξουν, ενώ άλλοι μιλούν και

για εθισμό παρόμοιου του τσιγάρου. -και το κάπνισμα δεν μας προσφέρει κανένα απολύτως καλό. Δεν εξαρτάται η ζωή μας απ' αυτό. Όμως γίνεται εθισμός και κοστίζει ακριβά όπως άλλωστε και αυτά τα παιχνίδια. Στα βιντεοπαιχνίδια η επιδεξιότητα αμείβεται με περισσότερο χρόνο παιχνιδιού κι ένας καλός παίκτης μπορεί να παίζει περισσότερη ώρα ή και να κερδίζει τον φίλο του την στιγμή που μοιράζονται ή κοντράρονται στο παιχνίδι, θα πρέπει όμως εδώ να δούμε και τι ικανότητες απαιτούνται απ' αυτά τα παιχνίδια και συνεπώς πως μπορούν να τις αναπτύξουν οι παίκτες: Είναι παιχνίδια συνεργασίας ματιού, χεριού και λένε ότι εξαιτίας αυτού είναι χωρίς νοητικό περιεχόμενο. Αλλά αν εξετάσουμε τις ικανότητες αίσθησης όπως η συνεργασία ματιού χεριού είναι πολύ σημαντικές από μόνες τους και πολύ χρήσιμες σε διάφορα επαγγέλματα και στην καθημερινή ζωή. Είναι επαναστατικά για τα σημερινά δεδομένα λόγω της αρχής της αλληλεπίδρασης των ανθρώπινων όντων με την τεχνητή νοημοσύνη. Σε αντίθεση με τα κλασσικά επιτραπέζια, έχουν πραγματική κίνηση μέσα τους, και σίγουρα περισσότερη περιπλοκότητα. Υπάρχουν απεικονίσεις, εικόνες που προκαλούν παράλληλες διαδικασίες, ενώ διάφορες εναλλαγές συμβαίνουν συγχρόνως στην οθόνη. Τα παιδιά της τηλεό-

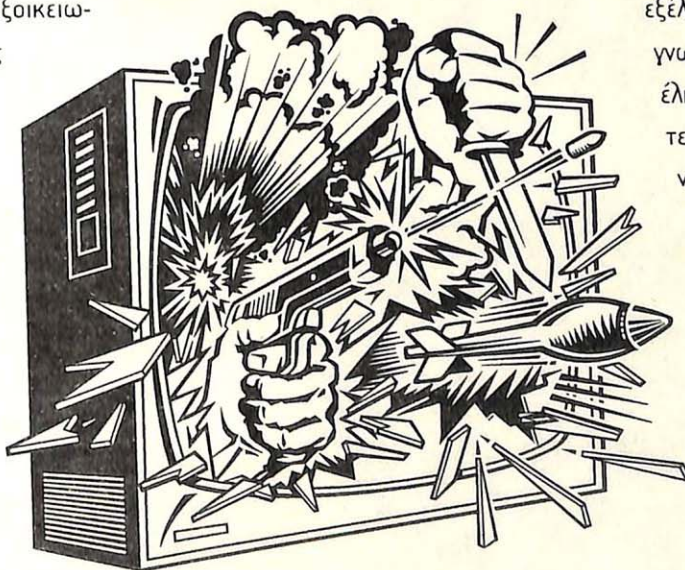
ρασης είναι περισσότερο εξοικειωμένα από τους ενήλικους που αποτελούσαν την γενιά του ραδιοφώνου και είχε περισσότερα ακουστικά ερεθίσματα. Βέβαια οι ώρες που σπαταλά ένα παιδί δεν θα μπορούσαν να θεωρηθούν εθισμός αν σκεφτούμε τις ώρες που θα σπαταλούσε βλέποντας τηλεόραση. Αν όμως τις ίδιες ώρες τη χρησιμοποιούσε πιο

δημιουργικά -ανάγνωση εξωσχολικών βιβλίων, κοινωνικές σχέσεις, παιχνίδι με φίλους, τότε σίγουρα μιλάμε για εθισμό.

Τι είναι αυτό που κάνει τα βιντεοπαιχνίδια ικανά να ανταγωνιστούν με επιτυχία όλα αυτά τα πράγματα που έκαναν τα παιδιά πριν μπουν στη ζωή μας; Είναι το "πάντρεμα" αν θέλετε, της τηλεόρασης με τους υπολογιστές. Και τα δυο χρησιμοποιούν την οθόνη για να παρουσιάσουν την οπτική κίνηση. Τα παιδιά με τηλεοπτικό παρελθόν εκδηλώνουν μια προτίμηση για δυναμική οπτική κίνηση που αναπτύσσει στη συνέχεια τη φαντασία τους. Αν η κινητή εικόνα έχει σημασία για τη δημοτικότητα των βιντεοπαιχνιδιών, τότε ίσως οι οπτικές ικανότητες που αναπτύσσονται μέσω της παρακολούθησης της τηλεόρασης να είναι η αιτία που τα παιδιά της γενιάς της τηλεόρασης δείχνουν μεγάλο ταλέντο σ' αυτά τα παιχνίδια.

Τα βιντεοπαιχνίδια έχουν το δυναμικό οπτικό στοιχείο της τηλεόρασης, αλλά επίσης δίνουν και τη δυνατότητα επίδρασης. Αυτό που συμβαίνει στην οθόνη δεν είναι ολοκληρωτικά καθορισμένο απ' τον υπολογιστή. Επηρεάζεται πάρα πολύ κι από τις πράξεις του παίκτη. Στην ουσία παίζει, πρωταγωνιστεί ο ίδιος ο παίκτης και με την ενεργή συμμετοχή διαμορφώνει την

εξέλιξη του παιχνιδιού. Όλοι γνωρίζουμε ότι τα παιδιά έλκονται από δραστηριότητες που τους επιτρέπεται να συμμετέχουν κι αυτά. Άλλα στοιχεία που τα κάνουν πιο ελκυστικά από άλλα είδη παιχνιδιών, είναι η ύπαρξη στόχου, που είναι καθοριστική για τη δημοτικότητα ενός παιχνιδιού. Αυτό είναι το χαρακτηριστικό που κάνει τα

βιντεοπαιχνίδια να ξεχωρίζουν από τα αληθινά παιχνίδια. Άλλα χαρακτηριστικά είναι το αυτόματο σκορ, τα ακουστικά εφέ, η τύχη, και η σπουδαιότητα της ταχύτητας. Αν όμως όλα τα παραπάνω χαρακτηριστικά καθορίζουν τη δημοτικότητα, τότε γιατί ανησυχούν οι γονείς, όταν όλα φαίνονται αθώα;

Η πηγή της ανησυχίας φαίνεται να είναι τα θέματα της φυσικής επιθετικότητας και της βίας. Τα παιχνίδια έχουν βίαιο περιεχόμενο και το βίαιο περιεχόμενο διδάσκει βίαιη συμπεριφορά. Και η βία όπου κι αν παρουσιάζεται μέσω τηλεόρασης, μέσω κόμικς, μέσω παιχνιδιών τρέφει τη βίαιη συμπεριφορά. Μπορεί το πιο επιβλαβές στοιχείο των βίαιων βιντεοπαιχνιδιών να είναι ότι είναι μοναχικά. Ένα επιθετικό παιχνίδι όταν παίζεται από δύο άτομα μπορεί να παρέχει καθαρτήρια και ανακουφιστική επίδραση, αλλά ένα μοναχικό επιθετικό παιχνίδι μπορεί να καλλιεργήσει περισσότερο την επιθετικότητα και την απομόνωση. Και φυσικά δεν μπορούμε να μιλήσουμε για γόνιμη φαντασία και δημιουργικότητα. Μήπως τελικά θα έπρεπε να δώσουμε πιο δημιουργικές ενασχολήσεις στα παιδιά μας και να πάψουμε να βολευ-

όμαστε στην ησυχία και την ηρεμία; Γενιές που μεγάλωσαν με τέτοια παιχνίδια βίας, πολέμου, στόχου, γιατί να μην "κλειδώσουν" τον στόχο και να βομβαρδίσουν αμάχους; Τα παραδείγματα είναι πρόσφατα. Η υπερβολική παρακολούθηση βιντεοπαιχνιδιών δημιουργεί δυσδιάκριτα όρια ανάμεσα στο πραγματικό και το φανταστικό. Αμβλύνει την ευαισθησία απέναντι σε πραγματικά γεγονότα. Έτσι ώστε σε μια πραγματική κατάσταση όλοι μας αλλά κυρίως τα παιδιά ν' αντιδρούν λιγότερο σαν άτομα με συναίσθηση και περισσότερο σαν παίκτες. Μπορείτε να βγάλετε μόνοι τα συμπεράσματά σας.

(Λίγες σκέψεις με αφορμή ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Δημοτικής Βιβλιοθήκης "Θ. Ζωγιοπούλου" με θέμα "ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ" που παρουσιάστηκε στα δημοτικά σχολεία. Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε από τις 22 Μαρτίου και ολοκληρώθηκε στα σχολεία της Βέροιας στις 23 Απριλίου. Τα υλοποίησαν οι επαγγελματίες ηθοποιοί Μαρία Θεοδωρίδου και Σοφία Καραγιάννη.)

Βούλα Κοτσάλου-Πάπαρη

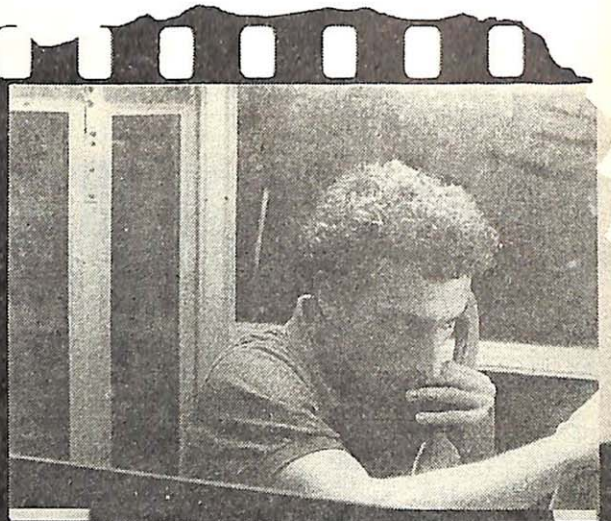
ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΥ ΣΤΗ ΣΤΕΓΗ

Στο πρώτο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου, ένα μικρό φεστιβαλικό κινηματογραφικό αφιέρωμα στον ελληνικό κινηματογράφο, έδωσε ραντεβού με την... περίεργη εκείνη «φυλή» των κινηματογραφόφιλων - και πιστών της ελληνικής κινηματογραφικής γραφής- στη Στέγη, με την προβολή 8 ταινιών. Οι προβολές οργανώθηκαν με την συνεργασία του Φεστιβάλ Κινηματογράφου στο πλαίσιο του προγράμματος «Ο πολιτισμός ταξιδεύει» του ΥΠ.ΠΟ. Η ιδιαιτερότητα στο πρόγραμμα προβολών έγκειται στο γεγονός ότι επιλέχθηκαν ταινίες κυρίως από την νεώτερη φιλμογραφία αλλά και τις ταινίες που μάλλον σπάνια θα είχε την ευκαιρία ο κινηματογραφόφιλος να δει σήμερα. Έτσι δίπλα στον «Ήφαιστο έρωτα» του Γιώργου Τσεμπερόπουλου, τη «Λούφα και παραλλαγή» του Νίκου Περάκη, ταινίες με μεγάλη εμπορική απήχηση στο μεγάλο κοινό, προβλήθηκε η ταινία «Οι απέναντι»

του Γιώργου Πανουσόπουλου, που αγαπήθηκε πολύ στην εποχή της, αλλά και οι λιγότερο γνωστές «Καγκελόπορτα» του Δημήτρη Μακρή και η «Φωτογραφία»

22A

2

του Νίκου Παπατάκη. Τέλος στις δύο άκρες αντίθετες χρονικά εποχές συναντάμε τις ταινίες «Πικρό ψωμί» του Γρηγόρη Γρηγορίου, από το «μακρινό» 1951 και την ταινία του Κώστα Γιάνναρη «Από την άκρη της πόλης».

Κοινό χαρακτηριστικό των ταινιών, η συμμετοχή τους στο φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, εκτός από το «Πικρό ψωμί» του Γ. Γρηγορίου, επειδή ο θεσμός ξεκίνησε αρκετά χρόνια αργότερα και οι βραβεύσεις τους σε διάφορες κατηγορίες βραβείων με την εξαίρεση, και εδώ, μιας ταινίας, («Οι απέναντι») που δεν τιμήθηκε με κάποιο από τα βραβεία αλλά γνώρισε

21A

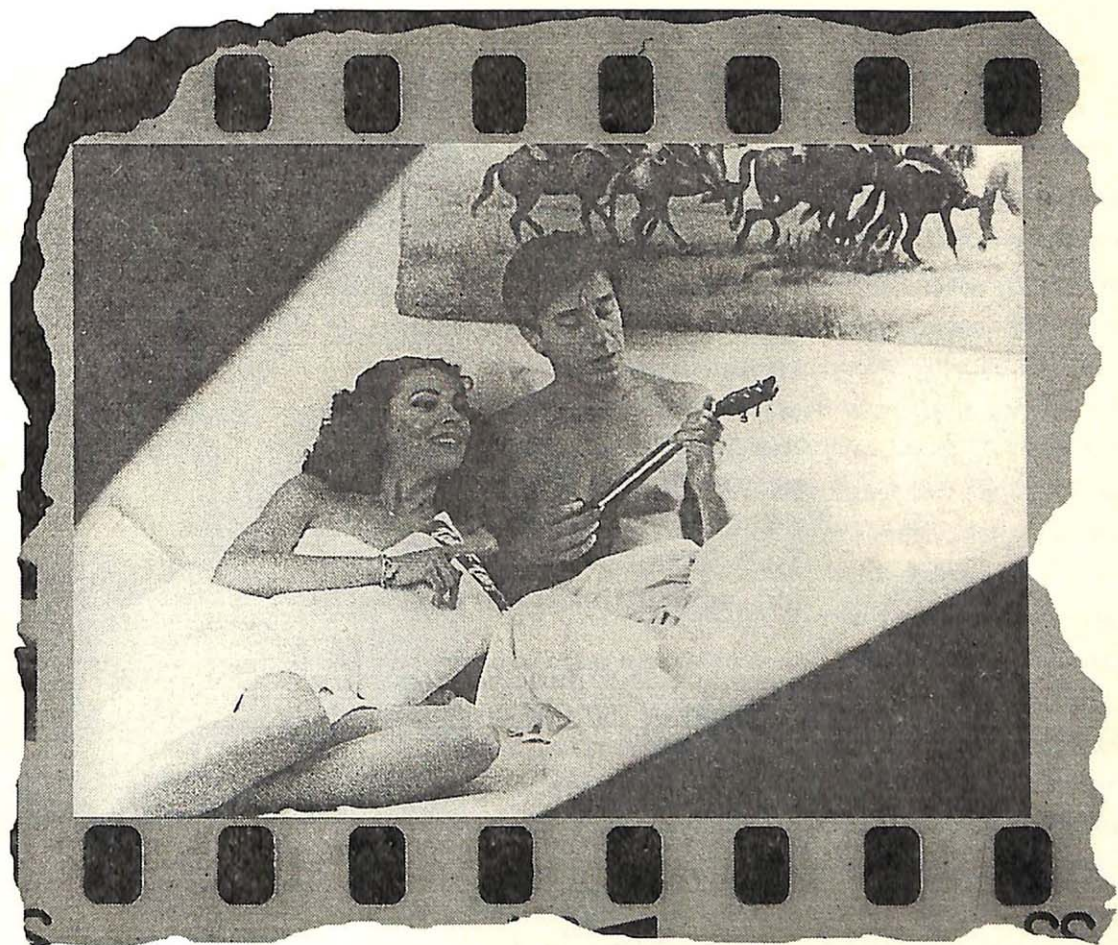
την αποδοχή του μεγάλου κοινού.

Οι ταινίες προβλήθηκαν ανά δύο, σε δύο προβολές στις ώρες 19.00 και 21.00. Ξεκίνησαν το «Πικρό ψωμί» και «Από την άκρη της πόλης» και ακολούθησαν «Το κανόνι και το αηδόνι», «Ξαφνικός έρωτας», «Λούφα και παραλλαγή», «Οι απέναντι», «Η καγκελόπορτα», «Η φωτογραφία».

21A

22

HARRY'S BAR

Ήταν επιθυμία μου παλιά
να κάνω μεθύσι θεϊκό
στο θρυλικό το μπαρ.
Ο μπάρμαν ήταν εξυπηρετικός.
Ώρες αργότερα κι όταν οι άλλοι
είχαν στερέψει,
ο μπάρμαν παραξενεύτηκε
που με είδε να συνομιλώ
με τον Έρνεστ Χέμινγκουαϊ
και τον Όρσον Γουέλς.
Τα μπούρμπον είχαν σχηματίσει
μία λιμνοθάλασσα στο νου μου.

Δημήτρης Καρασάββας
από τις «Νύχτες στη Βενετία»

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

ΒΙΒΛΙΑ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Επιμέλεια Βούλα Κοτσάλου-Πάπαρη

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΝΤΑΙ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΤΑ ΒΡΕΙΤΕ ΣΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ Θ. ΖΩΓΙΟΠΟΥΛΟΥ
Κυκλοφορούν από τις εκδόσεις ΚΟΥΤΣΟΥΜΠΟΣ

Νοημοσύνη και δημιουργικότητα

Victor Lee, Roy Webberley, Larry Litt

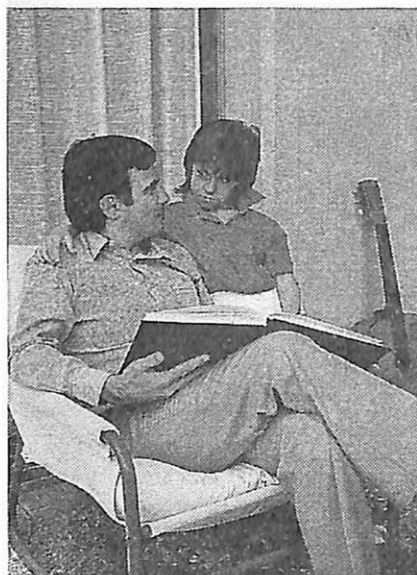
Στο συγκεκριμένο βιβλίο παρουσιάζονται οι δύο πλευρές της ανθρώπινης διανοητικής ικανότητας, η νοημοσύνη και η δημιουργικότητα. Υπάρχει η άποψη ότι οι παραλλαγές στην νοημοσύνη που παρατηρούνται στους ανθρώπινους πληθυσμούς καθορίζονται από γενετικούς παράγοντες. Μια θεωρία που υποστηρίχθηκε για να δικαιολογήσει τον κυρίαρχο ρόλο της αστικής τάξης μέσα στην κοινωνία του 19ου αιώνα. Η καινούργια διατύπωση αποδέχεται την αλληλεπίδραση ανάμεσα στα γονίδια και το περιβάλλον. Υποστηρίζει ότι τα γονίδια είναι εκείνα που καθορίζουν τα όρια ανάπτυξης της νοημοσύνης στους ανθρώπους, ενώ το περιβάλλον συντελεί λίγο ή πολύ στην επίτευξη των ορίων αυτών. Έτσι με το επιχείρημα αυτό υποστηρίζεται η άποψη ότι τα άτομα που μειονεκτούν γενετικά, η παιδεία και η εκπαίδευση είναι αποτελεσματικές μόνο ως ότου φτάσουν το όριο της νοητικής δυνατότητας που καθόρισε η γενετική δομή τους. Ακόμα υποστηρίζεται ότι οι διαφορές στις επιδόσεις π.χ. ανάμεσα σε λευκούς και μαύρους, ή στα δύο φύλλα, είναι κυρίως γενετικές και επομένως μη τροποποιήσιμες. Μέσα στο βιβλίο παρουσιάζονται όμως και άρθρα που αναλύουν με σαφή τρόπο και παρουσιάζουν συντριπτικά στοιχεία που θέτουν σε αμφισβήτηση την επιστημονική εγκυρότητα και αξιοπιστία των τεστ και των ερευνών.

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ, η συμβολή του στη διαμόρφωση του παιδιού (Parke Ross D.)

Η έννοια "πατέρας" κατανοείται μέσα στις σχέσεις της με τις έννοιες: μητέρα παιδί, οικογένεια. Όλες οι παραπάνω έννοιες λειτουργούν μαζί και έχουν κοινά στοιχεία ή ιδανικά που τις περιβάλλουν. Κι εδώ ο πατέρας δεν είναι μόνο κορηγός της ζωής αλλά και άγρυπνος και άξιος φύλακας της. Πατέρας, σύμβολο της ασφάλειας, και φυσικά δεν αναφέρομαι στον πατέρα αφένη, αλλά στον πατέρα φίλο και τον πατέρα δάσκαλο. Ο άντρας που, παραδοσιακά αφήνει την ευθύνη της ανατροφής των παιδιών του στη γυναίκα του, έχει αντικατασταθεί σήμερα από μια νέα γενιά πατέρων που αναλαμβάνουν οι ίδιοι να φροντίζουν τα παιδιά τους, μιας και η γυναίκα τους εργάζεται, ή μετά από ένα διαζύγιο. Το παιδί είναι πολύ εύκολο να προσκολληθεί στον πατέρα γιατί παίζει συχνά μαζί του και γιατί του δίνει ερεθίσματα. Ένα βιβλίο με άρτια βιβλιογραφική ενημέρωση, η σημασία του πατέρα για την ανάπτυξη του παιδιού και η συμβολή του από την βρεφονηπιακή ηλικία μέχρι την εφηβεία.

Ο ΠΑΤΕΡΑΣ

η συμβολή του στη διαμόρφωση του παιδιού

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΜΑΣ
 από τη γέννηση μέχρι την εφηβεία

Η κακοποίηση του παιδιού

Αμίκια Λυκιαρδοπούλου-(μετάφραση)

Ένα σημαντικό βιβλίο που εκθέτει μερικές από τις πιο αντιπροσωπευτικές εμπειρίες σχετικά με ένα τόσο σύνθετο θέμα όπως η κακοποίηση του παιδιού. Αποτελεί επίσης πολύτιμη συμβουλή στις προσπάθειες που καταβάλλονται για αποτελεσματική προστασία και παροχή ουσιαστικής βοήθειας σε παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση. Η έγκαιρη διάγνωση της κακοποίησης προϋποθέτει παρατηρητικότητα, ορθή κρίση, γνώσεις, ευρύτητα σκέψης και ικανότητα συνεργασίας με τους αρμοδίους. Ας μην ξεχνάμε ότι η κακοποίηση καλύπτει ένα ευρύ φάσμα που ξεκινά από την συναισθηματική στέρηση και φτάνει μέχρι τις σωματικές κακώσεις. Οι γονείς που κακοποιούν τα παιδιά τους παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους, το ίδιο και τα παιδιά που την υφίστανται. Απαραίτητο βοήθημα για τον εμπλουτισμό της ανύπαρκτης βιβλιογραφίας. Χρήσιμο για σπουδαστές, φοιτητές. Εκλαϊκευμένη επιστημονική γνώση, αναγκαία για τον σύγχρονο άνθρωπο.

Η κακοποίηση
 του παιδιού

ΚΕΝΤΡΟ ΤΟΠΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ Κ.Ε.Π.Α. Δ. ΒΕΡΟΙΑΣ
Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Τοπικής Ιστορίας

Δ.Τ.Ρ. - ΕΙΣΦΥΛΛΟ: «ΚΛΙΜΑΞ» Αγ. Δημητρίου 3, Βέροια • ΤΗΛ.: (0331) 24984 - FAX: 75124

ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΜΟΝΤΑΖ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: TYPE PRESS Ν. ΚΑΡΑΜΑΝΛΙΔΗΣ, Ν. Νικομήδεια • ΤΗΛ.(0331) 90234

ΕΝΙΑΙΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΗΜΟΥ ΒΕΡΟΙΑΣ

Παύλου Μελά και Μπιζανίου
Τηλ. κέντρο: (0331) 22967, 62948 Fax: 27914

Δημοτική Επιχείρηση Πολιτισμού
Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο
Κέντρο Πολιτιστικών Πρωτοβουλιών και Επικοινωνίας

ΧΩΡΟΣ ΤΕΧΝΩΝ
Παύλου Μελά & Μπιζανίου
ΑΝΤΩΝΙΑΔΕΙΟΣ ΣΤΕΓΗ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΤΕΧΝΩΝ
Αντωνιάδη 19

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΘΕΑΝΩ ΖΩΠΟΠΟΥΛΟΥ»
Θ. Ζωγιοπούλου 3, τηλ. (0331) 24879

ΑΙΘΡΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ «Ολγανος»
Ολγάνου 19, τηλ. (0331) 28277

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
Ιεραρχών 4, τηλ. (0331) 23880

ΘΕΡΙΝΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ «Μελίνα Μερκούρη»
Άλσος Παπάγου, τηλ. (0331) 72654

Τ
Ε
Σ Η
ΙΒΑ
ΟΙΝ
ΤΕΣ ΚΙ
ΠΕΡΙΟ
ΪΜΑ, ΜΑ
ΑΘΕΝΑΣ
Ε ΕΜΕΙΣ,
ΙΑΣ ΜΙΚΡΟ
ΜΙΑ ΑΛΛΗ
ΧΕΙ ΝΑ ΠΕ
Ο ΤΙΣ ΚΟΥΚ
ΠΩΣ ΒΛΕΠ
ΙΥΝΑΜΑ Ο
ΙΟ ΠΙΟ ΡΑ
ΠΡΟ